

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και
των Επικοινωνιών για την Ένταξη
Εξελίξεις και Ευκαιρίες για τις Ευρωπαϊκές Χώρες

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ

Εξελίξεις και Ευκαιρίες για τις Ευρωπαϊκές Χώρες

Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή (από την πρώτη Ιανουαρίου 2014 Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση) είναι ένας ανεξάρτητος και αυτό-διοικούμενος οργανισμός, ο οποίος υποστηρίζεται από τις χώρες μέλη του Φορέα και από τα Θεσμικά Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπή και Κοινοβούλιο).

Η έκδοση αυτή έχει χρηματοδοτηθεί με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η συγκεκριμένη έκδοση αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα, και η Επιτροπή δε μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για την οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν κείμενο.

Επιμέλεια: Amanda Watkins, Μέλος του Προσωπικού του Φορέα, Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

Η ηλεκτρονική έκδοσή της έκθεσης είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο του Φορέα: <http://www.european-agency.org/publications/ereports>

Το έγγραφο αυτό αποτελεί μετάφραση του πρωτότυπου κειμένου στην Αγγλική γλώσσα. Αν προκύψουν οποιεσδήποτε απορίες σχετικά με την ακρίβεια των πληροφοριών που περιέχονται στη μετάφραση, παρακαλούμε να ανατρέξετε στο Αγγλικό κείμενο.

Η αξιοποίηση αποσπασμάτων του εγγράφου επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή. Το έγγραφο πρέπει να αναφέρεται βιβλιογραφικά ως εξής: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2013. *Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών για την Ένταξη – Εξελίξεις και Ευκαιρίες για τις Ευρωπαϊκές Χώρες*. Οντένσε, Δανία: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή (ο Φορέας) επιθυμεί να αναγνωρίσει θερμά και με ευγνωμοσύνη τις συνεισφορές όλων των Εκπροσώπων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα και των Εθνικών Συντονιστών για τις πολύτιμες πληροφορίες τους στο έργο. Τα στοιχεία επικοινωνίας τους είναι διαθέσιμα στις σελίδες των χωρών στον ιστότοπο του Φορέα: <http://www.european-agency.org/country-information>

Επιπλέον, ο Φορέας επιθυμεί να αναγνωρίσει τις συγκεκριμένες συνεισφορές των μελών της Συμβουλευτικής Ομάδας του Έργου για τη συμμετοχή του στις δραστηριότητες του έργου ΤΠΕ για την ένταξη γενικότερα και ειδικότερα σε σχέση με τη σύνθεση της παρούσας έκθεσης:

- Mária Kőpataki-Mészáros, Ουγγαρία
- Elzbieta Neroj, Πολωνία
- Roger Blamire, Ευρωπαϊκό Σχολικό Δίκτυο
- Natalia Tokareva, Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, Ινστιτούτο για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (UNESCO ΙΤΠΕ)
- Terry Waller, σύμβουλος ΤΠΕ, Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία)
- Marcella Turner-Cmucha, Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

ISBN (Electronic): 978-87-7110-475-2

© European Agency for Development in Special Needs Education 2013

Secretariat
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Brussels Office
3 Avenue Palmerston
BE-1000 Brussels Belgium
Tel: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
1. ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΤΠΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	10
1.1 Το σκεπτικό για την εστίαση του έργου ΤΠΕΕ	11
1.2 Έννοιες που διέπουν τις ΤΠΕΕ	12
2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕΕ	15
2.1 Ζητήματα πολιτικής που σχετίζονται με τις βασικές προτάσεις που υποστηρίζουν τις ΤΠΕΕ	15
2.1.1 Οι ΤΠΕ ως εργαλείο για την προώθηση της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών	16
2.1.2 Η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ ως δικαίωμα	16
2.1.3 Κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού στη χρήση γενικών και εξειδικευμένων ΤΠΕ	17
2.1.4 Η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης των ΤΠΕ	18
2.1.5 Συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕ	18
2.2 Ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες ως απάντηση στις προκλήσεις της πολιτικής	19
3. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	20
3.1 Βασικά μηνύματα από τη μελέτη του 2001	20
3.2 Εξελίξεις στην πολιτική και πρακτική που επηρεάζουν θετικά τις ΤΠΕΕ	21
3.2.1 Νομοθεσία και πολιτική εστιασμένη σε δικαιώματα και απαιτήσεις	22
3.2.2 Εξασφαλίζοντας μία προσιτή και βιώσιμη υποδομή ΤΠΕΕ	23
3.2.3 Βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης σχετικά με τις ΤΠΕΕ	24
3.2.4 Ενδυνάμωση των σχολείων σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη μάθηση	24
3.2.5 Αναπτύσσοντας κοινότητες πρακτικής ΤΠΕΕ	26
3.2.6 Ενδυνάμωση των εκπαιδευόμενων μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ	28
3.3 Μελλοντικές ευκαιρίες σχετικά με τις ΤΠΕΕ	29
3.4 Παρακολούθηση των εξελίξεων σχετικά με τις ΤΠΕΕ	31
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ	33
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΓΛΩΣΣΑΡΙ	38
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	42
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΠΕΕ	44

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελούν σήμερα μέρος της καθημερινής ζωής πολλών ανθρώπων. Επιδρούν σε πολλές πτυχές της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης, αλλά κυρίως, αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο για τους ανθρώπους με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες. Η σχέση των ΤΠΕ με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την αύξηση της συμμετοχής είναι διεθνώς αναγνωρισμένη, όπως είναι και οι κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτικοί φραγμοί που μπορεί να δημιουργήσουν οι μη προσβάσιμες ΤΠΕ (Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, 2010).

Στη σημερινή κοινωνία της πληροφορίας και της γνώσης, οι μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες βρίσκονται μεταξύ των ομάδων που είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν εμπόδια στην πρόσβαση και τη χρήση των ΤΠΕ. Αυτό αποτελεί ένα βασικό επιχείρημα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα Δικαιώματα των Ανθρώπων με Αναπηρίες (ΣΗΕΔΑΑ) το οποίο δίνει την οδηγία στους υπογραφέντες της Σύμβασης να «...προωθήσουν την πρόσβαση των ανθρώπων με αναπηρίες σε νέες τεχνολογίες και συστήματα πληροφορίας και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου» (2006, Άρθρο 9).

Ο βασικός σκοπός της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τους μαθητές με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες είναι να προωθηθεί η ισότητα στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες: «η χρήση των ΤΠΕ δεν αποτελεί αυτοσκοπό ανθέτως είναι το μέσο για την υποστήριξη των ευκαιριών μάθησης μεμονωμένων ανθρώπων» (Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών Ισππούτο για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών και ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2011)

Ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή (ο Φορέας) έχει συμμετάσχει στο παρελθόν σε δύο μεγάλες δράσεις σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Η πρώτη ήταν το πρόγραμμα *Τεχνολογίες των Πληροφοριών και Επικοινωνιών για την Ειδική Αγωγή* το οποίο διήρκεσε από το 1999 έως το 2001 και στο οποίο συμμετείχαν 17 χώρες μέλη του Φορέα. Η δεύτερη ήταν μια ανασκόπηση των χρήσεων των *ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για τους ανθρώπους με αναπηρίες*, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2010/2011 σε συνεργασία με τον Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, Ισππούτο για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (UNESCO ΙΤΠΕ).

Το 2011, οι χώρες μέλη του Φορέα προέβαλλαν τις ΤΠΕ για την ένταξη (ΤΠΕΕ) ως ένα θέμα προς διερεύνηση κατά τη διάρκεια του 2012 και του 2013. Οι Εκπρόσωποι των χωρών μελών του Φορέα συμφώνησαν ότι το πρόγραμμα θα επικεντρωθεί στη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της ένταξης στα εκπαιδευτικά πλαίσια. Η έκθεση αυτή παρουσιάζει τα βασικά ευρήματα και συμπεράσματα που προέκυψαν από το έργο αυτό.

Το πρόγραμμα ΤΠΕΕ βασίστηκε σε συνεισφορές από τις ακόλουθες χώρες: Βέλγιο (Φλαμανδικά ομιλούσα κοινότητα), Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία), Ηνωμένο Βασίλειο (Βόρεια Ιρλανδία) και Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία), Ιταλία, Ισλανδία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσέχικη Δημοκρατία, Φιλανδία.

Οι Εκπρόσωποι Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα και οι Εθνικοί Συντονιστές πραγματοποίησαν όλες τις δραστηριότητες συλλογής πληροφοριών μέσω των δικτύων που έχουν εδραιωθεί στη κάθε χώρα. Ο Φορέας επιθυμεί να αναγνωρίσει τις ανεκτίμητες συνεισφορές τους στην εξέλιξη των ευρημάτων του προγράμματος και τα τελικά αποτελέσματα του προγράμματος, τα οποία είναι διαθέσιμα προς μεταφόρτωση από τον ιστότοπο του προγράμματος: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i>

Cor Meijer, Διευθυντής, Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα κύρια ευρήματα του έργου του Φορέα Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών για την Ένταξη (ΤΠΕΕ) και αξιοποιεί όλες τις πηγές των πληροφοριών που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του έργου. Η έκθεση επιχειρεί να προσδιορίσει τους κρίσιμους εκείνους παράγοντες που στηρίζουν την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών, της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) σε ενταξιακά πλαίσια για όλους τους μαθητές, αλλά δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Κύρια ομάδα στόχος του έργου είναι οι φορείς λήψης αποφάσεων που εργάζονται στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης. Η συγκεκριμένη ομάδα στόχος περιλαμβάνει φορείς χάραξης πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση και/ή την ενταξιακή εκπαίδευση, καθώς και τους διευθυντές και τους εμπειρογνώμονες στις ΤΠΕ που υποστηρίζουν τα σχολεία στο έργο τους.

Η έκθεση εξετάζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά τη χρήση των ΤΠΕ σε ενταξιακά πλαίσια. Εξετάζει επίσης τις εξελίξεις στον τομέα αυτό και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αξιοποιηθούν οι ΤΠΕ για την υποστήριξη όλων των μαθητών, ειδικά εκείνων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το παράρτημα 1 παρουσιάζει ένα γλωσσάρι με τους όρους κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν στην έκθεση. Το παράρτημα 2 παρουσιάζει επιπλέον, πιο λεπτομερείς πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Ως κύρια θέματα για τη γενικότερη συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν οι πέντε προτάσεις κλειδιά που συνδέονται με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΣΥΕΔΑΑ, 2006):

1. Οι ΤΠΕ θα πρέπει να θεωρούνται βασικό εργαλείο για την προώθηση της ισότητας στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες.
2. Η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ θα πρέπει να αποτελεί δικαίωμα.
3. Η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού στη χρήση γενικών και εξειδικευμένων ΤΠΕ πρέπει να θεωρείται προτεραιότητα.
4. Η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης των ΤΠΕ απαιτεί μία πολύπλευρη προσέγγιση.
5. Η συλλογή δεδομένων και η παρακολούθηση σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην ένταξη θα πρέπει να θεωρείται ένας τομέας που απαιτεί προσοχή σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής παροχής.

Η ανάλυση του προγράμματος έχει εντοπίσει κρίσιμα ζητήματα πολιτικής που συνδέονται με κάθε μία από τις πέντε θεματικές περιοχές, καθώς και με συγκεκριμένους παράγοντες που επηρεάζουν αυτά τα ζητήματα πολιτικής. Τα κρίσιμα ζητήματα για κάθε μία θεματική περιοχή είναι:

- η γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές θα ευνοηθούν από τις ΤΠΕ ως εργαλείο για τη μάθηση τους
- οι ΤΠΕ για την ένταξη θα πρέπει να ιδωθούν ως ένα δια-τομεακό ζήτημα και να λαμβάνονται υπόψη και να είναι ορατές σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής

- η διαθεσιμότητα και η αξιοποίηση συνεκτικών και ολοκληρωμένων οδών κατάρτισης των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη είναι μία ζωτικής σημασίας «προϋπόθεση» για κάθε πρωτοβουλία σχετικά με τις ΤΠΕ·
- το υποτιθέμενο χάσμα μεταξύ των ερευνητικών ευρημάτων και των στοιχείων σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη και την πρακτική μέσα στην τάξη·
- η πρόκληση της συλλογής ουσιαστικών δεδομένων – ποιοτικών και ποσοτικών – που να είναι διαθέσιμα για την παρακολούθηση και την ενημέρωση της πολιτικής και της πρακτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ.

Τα ευρήματα από το πρόγραμμα ΤΠΕ για την ένταξη δείχνουν ότι τα πιο επιτυχημένα προγράμματα και πρωτοβουλίες στρατηγικής συνήθως λαμβάνουν υπόψη την πρόσβαση, τα δικαιώματα, την κατάρτιση, την έρευνα και την παρακολούθηση.

Ένα ευρύ φάσμα των εξελίξεων σχετικά με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση γενικά και ειδικότερα σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη έχουν εντοπιστεί μέσα από τις δραστηριότητες του προγράμματος ΤΠΕ για την ένταξη. Αυτές οι εξελίξεις έχουν ήδη θετικό αντίκτυπο στις ΤΠΕ για την ένταξη, ή θα μπορούν δυνητικά να έχουν ένα θετικό αντίκτυπο στο μέλλον. Συγκεκριμένες εξελίξεις και ευκαιρίες μπορούν να εντοπιστούν στις ακόλουθες περιοχές:

- νομοθεσία και πολιτική που εστιάζουν στα δικαιώματα και τις απαιτήσεις·
- διασφάλιση προσβάσιμης και βιώσιμης υποδομής ΤΠΕ·
- βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη·
- ενδυνάμωση των σχολείων σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη μάθηση·
- ανάπτυξη κοινοτήτων πρακτικής των ΤΠΕ για την ένταξη·
- ενδυνάμωση των μαθητών μέσω της χρήσης των ΤΠΕ.

Αυτές οι περιοχές χαρτογραφούν ξεκάθαρα τις τέσσερις προτάσεις της ΣΗΕΔΑΑ (2006) που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του έργου ΤΠΕ για την ένταξη. Ωστόσο, ο τομέας της συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης λαμβάνει σήμερα λιγότερη έμφαση στις Ευρωπαϊκές χώρες. Σε απάντηση προς αυτό, έχει προταθεί ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση των βασικών πτυχών της πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη (το οποίο παρουσιάζεται στο Παράρτημα 3 της έκθεσης).

Το 2013 η ανακοίνωση από την Επιτροπή προτείνει ότι:

Εκτός από τη διεύρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, η ευρύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών και των ανοιχτών εκπαιδευτικών πόρων μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση του κόστους για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και για τους μαθητές, ιδίως ανάμεσα σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού. Αυτή η επίπτωση της ισότητας απαιτεί, ωστόσο, μία διαρκή επένδυση σε εκπαιδευτικές υποδομές και σε ανθρώπινο δυναμικό (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 3).

Τα ευρήματα του προγράμματος ΤΠΕ για την ένταξη δείχνουν ότι για να επιτευχθεί και να επέλθει αυτή η ισότητα θα πρέπει να καλυφθεί ακόμα μία απαίτηση – οι υποδομές των ΤΠΕ θα πρέπει να είναι πραγματικά προσβάσιμες, βασισμένες στις αρχές της καθολικής σχεδίασης. Οι ανοιχτές πρόσβασης εκπαιδευτικές πηγές θα είναι πραγματικά ανοιχτές μόνο αν σχεδιαστούν με τρόπο που να είναι προσβάσιμες σε όλους τους μαθητές.

Οι αναδυόμενες τεχνολογίες παρουσιάζουν σαφείς προκλήσεις, αλλά επίσης τεράστιες ευκαιρίες για τη διεύρυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής στην ενταξιακή

εκπαίδευση. Αυτές οι ευκαιρίες έρχονται σε συμφωνία με την κλήση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να επιτραπεί: «Όλα τα άτομα να μάθουν, Οπουδήποτε, Οποτεδήποτε μέσω Οποιασδήποτε συσκευής, με την υποστήριξη Οποιοδήποτε» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 3).

Η αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα καλής διδασκαλίας για όλους τους μαθητές. Ωστόσο, οι ΤΠΕΕ απαιτούν μία νέα παιδαγωγική που να αξιοποιεί τις ΤΠΕ με σκοπό να ενδυναμώσει όλους τους μαθητές ώστε να πάρουν αποφάσεις σχετικά με τη μάθηση τους και να εφαρμόσουν τις αποφάσεις τους αυτές. Οι ΤΠΕΕ προκαλούν όλους τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες να προσαρμόσουν τον τρόπο σκέψης και τους τρόπους εργασίας τους με σκοπό να αρθούν τα εμπόδια και να μπορέσουν όλοι οι μαθητές να επωφεληθούν από τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρουν οι ΤΠΕ και που είναι ευρέως διαθέσιμες, οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες.

1. ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΤΠΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα κύρια ευρήματα από το έργο Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών για την Ένταξη (ΤΠΕΕ) και αξιοποιεί όλες τις πηγές των πληροφοριών που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων του έργου. Η έκθεση επιχειρεί να προσδιορίσει τους κρίσιμους παράγοντες που καθορίζουν την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα ενταξιακά πλαίσια για όλους τους μαθητές, αλλά δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ο σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να προσδιορίσει τα συγκεκριμένα ευρήματα που θα καθοδηγήσουν το έργο των φορέων λήψης αποφάσεων που εργάζονται στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης. Αυτή η ομάδα στόχος περιλαμβάνει εθνικού και περιφερειακού επιπέδου φορείς χάραξης πολιτικής για τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση ή/και την ενταξιακή εκπαίδευση, διευθυντές σχολείων και ειδικούς των ΤΠΕ που υποστηρίζουν τα σχολεία στο έργο τους. Ωστόσο, τα ευρήματα, οι πληροφορίες και οι εκροές του έργου αποσκοπούν στο να έχουν ενδιαφέρον για ένα ευρύτερο κοινό, και ιδίως στους επαγγελματίες υποστήριξης των ΤΠΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΤΠΕ για την ένταξη.

Το παράρτημα 1 παρουσιάζει ένα γλωσσάρι των βασικών όρων που χρησιμοποιούνται στην έκθεση. Μια σειρά από άλλα αποτελέσματα του έργου συνοδεύουν την έκθεση, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ΤΠΕΕ των χωρών, την ανασκόπηση της ευρωπαϊκής και διεθνούς πολιτικής για τις ΤΠΕΕ, την ανασκόπηση της ερευνητικής βιβλιογραφίας και των διαδικτυακών εργαλείων που παρουσιάζουν πηγές και παραδείγματα καινοτόμων πρακτικών ΤΠΕ για την ένταξη. Αυτά περιγράφονται στο Παράρτημα 2: Επιπρόσθετες πληροφορίες.

Η έκθεση εξετάζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν πλαίσια ενταξιακής εκπαίδευσης σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ. Εξετάζει επίσης τις εξελίξεις στον τομέα αυτό και τους τρόπους με τους οποίους οι ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να υποστηρίξουν όλους τους μαθητές, ειδικά εκείνους με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Κατά τη διάρκεια των πρώτων συζητήσεων σχετικά με το έργο, οι εκπρόσωποι των χωρών του Φορέα προσδιόρισαν τρεις κύριους τομείς προς διερεύνηση στο έργο ΤΠΕΕ. Αυτοί περιελάμβαναν:

- την ενημέρωση σχετικά με τις εξελίξεις στις χώρες από το έργο του Φορέα το 2001 για τις ΤΠΕ στην Ειδική Αγωγή
- την παρουσίαση των τρεχουσών πληροφοριών για την πολιτική και την πρακτική των συμμετεχόντων χωρών στη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης και της διδασκαλίας σε ενταξιακά πλαίσια
- την αξιοποίηση των βασικών συμπερασμάτων της πρακτικής αξιολόγησης των *ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για Άτομα με Αναπηρίες* που υλοποιήθηκε από κοινού με το Ινστιτούτο για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση το 2010/2011 (UNESCO ΙΤΠΕ και ο Φορέας, 2011).

Πληροφορίες σχετικά με αυτούς τους τρεις τομείς συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια του 2012/2013, μέσω μιας εθνικής έρευνας καθώς η ομάδα έργου διεξήγαγε βιβλιογραφική έρευνα. Περισσότερες λεπτομέρειες για τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του έργου μπορούν να βρεθούν στην επισκόπηση

της μεθοδολογίας του έργου (<http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/project-framework-and-methodology>).

Τα ευρήματα που παρουσιάζονται εδώ αξιοποιούν όλες τις πηγές πληροφοριών του έργου. Ωστόσο, το έγγραφο αυτό δεν παραπέμπει ή αναφέρει άμεσα πληροφορίες συγκεκριμένων χωρών, επισκοπήσεις πολιτικής και έρευνας ή παραδείγματα πολιτικής/πρακτικής. Όλες οι λεπτομέρειες των συγκεκριμένων στοιχείων που στηρίζουν τα πορίσματα του σχεδίου, παρουσιάζονται αναλυτικά στην εκτεταμένη ηλεκτρονική έκδοση της παρούσας έκθεσης (διαθέσιμα στον ιστότοπο: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i>).

Αυτή η ηλεκτρονική έκδοση (διαθέσιμη μόνο στην Αγγλική γλώσσα) χρησιμοποιεί αυτή τη σύντομη έκθεση ως βάση. Περιέχει όλα τα βασικά μηνύματα που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο, διασταυρούμενα και άμεσα υπερσυνδεδεμένα με τις αρχικές πηγές των αποδεικτικών στοιχείων ή/και παραδειγμάτων εθνικής πολιτικής ή πρακτικής που είναι διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο του έργου.

1.1 Το σκεπτικό για την εστίαση του έργου ΤΠΕΕ

Το σκεπτικό για το έργο ΤΠΕ για την ένταξη είναι να παρέχει ενημέρωση σχετικά με τις εξελίξεις στις χώρες μέλη μετά από τις εργασίες του Φορέα το 2001 και να αξιοποιήσει τα κύρια συμπεράσματα της ανασκόπησης της κοινής πρακτικής σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Το πρόγραμμα παρέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα πολιτική και πρακτική στον τομέα των ΤΠΕΕ στις συμμετέχουσες χώρες – Βέλγιο (Φλαμανδικά ομιλούσα κοινότητα), Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία), Ηνωμένο Βασίλειο (Βόρεια Ιρλανδία) και Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία). Ιταλία, Ισλανδία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσέχικη Δημοκρατία, Φιλανδία.

Η ανασκόπηση των πρακτικών σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες εστίασε στη χρήση των ΤΠΕ ως επιτακτική ανάγκη πολιτικής για όλες τις χώρες που έχουν επικυρώσει τη ΣΗΕΔΑΑ και το προαιρετικό πρωτόκολλο.

Το Προοίμιο της ΣΗΕΔΑΑ αναγνωρίζει:

... τη σημασία εθνικής πρόσβασης στο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, στην υγεία και στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση και την επικοινωνία, ώστε τα άτομα με αναπηρία να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες (Ηνωμένα Έθνη, 2006, σελ. 1.).

Επιπλέον, μια σειρά γενικών υποχρεώσεων, συγκεκριμένα μέτρα και άρθρα αναφέρονται στη σημασία των ΤΠΕ για άτομα με αναπηρίες. Αυτές περιγράφονται πλήρως στην επισκόπηση της πολιτικής του έργου (διαθέσιμο στο <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict-for-inclusion-documents/policy-supporting-ict-for-inclusion.pdf>).

Το άρθρο 9 της ΣΗΕΔΑΑ, σχετικά με την Προσβασιμότητα, προϋποθέτει ότι τα εμπόδια και οι φραγμοί στην προσβασιμότητα πρέπει να εντοπιστούν και να εξαλειφθούν σε όλες τις πιθανές πτυχές της ζωής ενός ατόμου με αναπηρία. Αυτό περιλαμβάνει όλες τις επίσημες και ανεπίσημες εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

Δύο άρθρα που περιγράφουν τα ειδικά δικαιώματα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες υποστηρίζουν επίσης τις συζητήσεις σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ σε πλαίσια ενταξιακής

εκπαίδευσης: Άρθρο 21: Ελευθερία έκφρασης και γνώμης και πρόσβαση στην πληροφόρηση· καθώς και το άρθρο 24: Εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, την πρόσβαση σε ένα ενταξιακό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλα τα επίπεδα και διά βίου μάθηση που προσφέρει λογική προσαρμογή ώστε να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες.

Επιπλέον, το άρθρο 26, εστιάζοντας πάνω σε θέματα αποκατάστασης και υγείας, καθώς και το άρθρο 29, με έμφαση στη συμμετοχή στην πολιτική και τη δημόσια ζωή, αναφέρονται στη σημασία της διαθεσιμότητας υποστηρικτικών συσκευών και νέων τεχνολογιών.

Η ανασκόπηση της πρακτικής σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες βοήθησε να εντοπιστούν πέντε βασικά θέματα εντός της ΣΗΕΔΑΑ σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση: την προώθηση της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα της δια βίου μάθησης· την πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων των υποστηρικτικών τεχνολογιών που θα επιτρέπουν στους μαθητές να αναπτύξουν το πλήρες δυναμικό τους· τη σημασία της κατάρτισης του εκπαιδευτικού προσωπικού στη χρήση των ΤΠΕ σε εκπαιδευτικές συνθήκες· την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης σε σχέση με τη διαθεσιμότητα και χρήση νέων ΤΠΕ· και την ανάγκη για συστηματική συλλογή δεδομένων για τον εντοπισμό και στη συνέχεια την παρακολούθηση της εφαρμογής των ελάχιστων προδιαγραφών για τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Τα θέματα αυτά χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την ανάπτυξη πέντε βασικών προτάσεων για το έργο ΤΠΕ για την ένταξη:

1. οι ΤΠΕ θα πρέπει να θεωρούνται ως ένα βασικό εργαλείο για την προώθηση της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών·
2. η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ πρέπει να θεωρείται δικαίωμα·
3. η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού στη χρήση των γενικών και ειδικών ΤΠΕ πρέπει να θεωρείται ως τομέας προτεραιότητας·
4. η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης των ΤΠΕ απαιτεί μια πολυμερή προσέγγιση·
5. η συλλογή δεδομένων και η παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕ στην κοινωνική ένταξη θα πρέπει να θεωρείται ένας τομέας που απαιτεί προσοχή σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής παροχής.

Αυτές οι πέντε προτάσεις χρησίμευσαν ως πλαίσιο για τη συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών σε όλο το σύνολο του έργου.

1.2 Έννοιες που διέπουν τις ΤΠΕΕ

Στο πλαίσιο του έργου ΤΠΕΕ, έχει χρησιμοποιηθεί ο ορισμός της ενταξιακής εκπαίδευσης της UNESCO. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, η ενταξιακή εκπαίδευση είναι:

μια εν εξελίξει διαδικασία με στόχο την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους, με σεβασμό στη διαφορετικότητα και τις διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες, τα χαρακτηριστικά και τις προσδοκίες της μάθησης των μαθητών και των κοινοτήτων, την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων (Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών/Διεθνές Γραφείο της Εκπαίδευσης, 2008, σελ. 3).

Με βάση αυτό, ένα ενταξιακό πλαίσιο είναι όταν ένας μαθητής με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εκπαιδεύεται σε μια κανονική τάξη με μη ανάπηρους συμμαθητές για το μεγαλύτερο μέρος της σχολικής εβδομάδας.

Το έργο ΤΠΕΕ εστιάζει στη χρήση των ΤΠΕ για τη στήριξη των ευκαιριών μάθησης για όλους τους μαθητές, αλλά κυρίως για μαθητές οι οποίοι μπορεί να είναι ευάλωτοι στον αποκλεισμό από τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες ή αναγνωρισμένων ως άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η ΣΗΕΔΑΑ ορίζει ένα άτομο με αναπηρία, ως εξής:

... όσοι έχουν μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, πνευματικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, οι οποίες, σε συνδυασμό με διάφορα εμπόδια, μπορεί να δυσχεραίνουν την πλήρη και ουσιαστική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με όλους τους άλλους (Ηνωμένα Έθνη, 2006, σελ. 5).

Στο πλαίσιο του έργου, χρησιμοποιείται ο όρος *μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Αυτή η ορολογία χρησιμοποιείται προς αναγνώριση του γεγονότος ότι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, οι μαθητές με αναπηρία είναι μια ομάδα μαθητών που μπορεί να αναγνωρισθεί νομικά ως άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά και άλλες ομάδες μαθητών μπορούν επίσης να αναγνωριστούν με τον ίδιο τρόπο ανάλογα με τη νομοθεσία της χώρας. Η έννοια των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών (ΕΕΑ) χρησιμοποιείται για να περιγράψει αυτούς τους μαθητές που αντιμετωπίζουν είτε προσωρινά είτε μακροχρόνια εμπόδια στη μάθηση και οι οποίοι δεν παρουσιάζουν το ίδιο επίπεδο προόδου με τους συνομηλίκους τους. Οι μαθητές με ΕΕΑ είναι, επομένως, μια πιο ευρεία ομάδα από ό, τι τα άτομα με αναπηρία και εκτιμάται σε πολλές χώρες ότι ανά πάσα στιγμή μπορεί να αντιστοιχούν έως και το 20% του πληθυσμού σχολικής ηλικίας (Ευρωπαϊκός Φορέας, 2012α).

Το πρόγραμμα ΤΠΕ για την ένταξη περιλαμβάνει τη χρήση οποιασδήποτε τεχνολογίας για την υποστήριξη της μάθησης σε ενταξιακά πλαίσια. Μια τέτοια τεχνολογία μπορεί να περιλαμβάνει *διαδεδομένες τεχνολογίες* που διατίθεται στο εμπόριο σε όλους, όπως φορητοί υπολογιστές, ταμπλέτες και περιφερειακά, *διαδραστικοί πίνακες* και κινητά τηλέφωνα, κ.λπ. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει *υποστηρικτικές τεχνολογίες* (ΥΤ), που αντισταθμίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες ή περιορισμούς του μαθητή όσον αφορά την πρόσβαση στις ΤΠΕ. Οι υποστηρικτικές τεχνολογίες (ΥΤ) μπορεί να περιλαμβάνουν ιατρικά βοηθήματα (για παράδειγμα, συσκευές κινητικότητας, βοηθήματα για την υποστήριξη της ακοής, κ.λπ.) και εκπαιδευτικά βοηθήματα, όπως προγράμματα ανάγνωσης οθόνης, εναλλακτικά πληκτρολόγια, βοηθητικές και εναλλακτικές συσκευές επικοινωνίας και άλλες εξειδικευμένες εφαρμογές της τεχνολογίας.

Ενώ το έργο έχει επικεντρωθεί στη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της ενταξιακής εκπαίδευσης, *οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται τόσο σε ειδικά όσο και σε ενταξιακά εκπαιδευτικά πλαίσια*. Οι πληροφορίες που παρέχονται από πολλές από τις συμμετέχουσες χώρες και χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης καλύπτουν συχνά τη χρήση των διαδεδομένων ΤΠΕ και των ειδικών υποστηρικτικών τεχνολογιών (ΥΤ) τόσο σε ενταξιακά όσο και σε διαχωριστικά περιβάλλοντα.

Στο πλαίσιο του έργου οι ΤΠΕΕ έχουν εξεταστεί ως ένα *οικοσύστημα* με δύο πτυχές:

- *μια μεγάλη κοινότητα ενδιαφερόμενων μερών*, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών (με και χωρίς αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες), των γονέων και οικογενειών, των εκπαιδευτικών, διευθυντών και σχολικών ομάδων, των επαγγελματιών στήριξης και των επαγγελματιών της πληροφορικής

-
-
- οι βασικές συνιστώσες μέσα στο περιβάλλον ΤΠΕ για την ένταξη, που καλύπτουν την υποδομή ΤΠ, τις προσβάσιμες ΤΠΕ, τις υποστηρικτικές τεχνολογίες (ΥΤ) και τα προσβάσιμα υλικά ψηφιακής μάθησης.

Η εξέταση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ αυτών των ενδιαφερόμενων μερών και των περιβαλλοντικών συνιστωσών είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση των ΤΠΕΕ ως ένα συνολικό σύστημα που έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά την εκπαιδευτική εμπειρία των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕΕ

Η παγκόσμια έρευνα της Διεθνούς Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ΔΕΤ, 2013α) σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ ως μια ευκαιρία για την ανάπτυξη της αναπηρίας-ένταξης, επισημαίνει μια σειρά από κρίσιμες προκλήσεις της πολιτικής για τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση:

- την έκταση της εφαρμογής της πολιτικής ή/και των στρατηγικών αποτελεσματικής εφαρμογής
- την πρόσβαση στις ΤΠΕ γενικά
- την ύπαρξη πολιτικών που ενθαρρύνουν την ευρεία διαθεσιμότητα προσβάσιμων ΤΠΕ
- το κόστος των υποστηρικτικών τεχνολογιών
- τη διαθεσιμότητα των επιλογών προσβασιμότητας σε ευρέως διαδεδομένες συσκευές ΤΠΕ.

Η κατάσταση αυτή αντικατοπτρίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία υποστηρίζει ότι:

Η Ευρωπαϊκή εκπαίδευση αδυνατεί να συμβαδίσει με την ψηφιακή κοινωνία και οικονομία... Οι ψηφιακές τεχνολογίες είναι πλήρως ενσωματωμένες στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν, εργάζονται και εμπορεύονται ωστόσο δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμα πλήρως τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλη την Ευρώπη ... Το 63% των παιδιών εννέα ετών δεν σπουδάζουν σε «ιδιαίτερα ψηφιακά εξοπλισμένα σχολεία» (με τον κατάλληλο εξοπλισμό, γρήγορη ευρυζωνική σύνδεση και υψηλή «συνδεσιμότητα»). Ενώ το 70% των εκπαιδευτικών στην ΕΕ αναγνωρίζουν τη σημασία της κατάρτισης σε ψηφιακά υποστηριζόμενες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, μόνο το 20-25% των μαθητών διδάσκονται από εκπαιδευτικούς με αυτοπεποίθηση και υποστήριξη ως προς τη ψηφιακή διδασκαλία. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) κυρίως για την προετοιμασία της διδασκαλίας τους, αντί να εργάζονται με τους μαθητές κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 2).

Αυτές οι προκλήσεις της πολιτικής αντανakλώνται στα συνολικά ευρήματα του προγράμματος και το επόμενο κεφάλαιο εξετάζει τα κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική με περισσότερες λεπτομέρειες.

2.1 Ζητήματα πολιτικής που σχετίζονται με τις βασικές προτάσεις που υποστηρίζουν τις ΤΠΕΕ

Για καθένα από τα πέντε θέματα που εξετάστηκαν στο έργο ΤΠΕΕ (και περιγράφονται στην ενότητα 1.1) έχουν εντοπιστεί αντίστοιχα κρίσιμα θέματα πολιτικής. Τα θέματα αυτά συζητούνται στις παρακάτω ενότητες.

Μια σειρά από παράγοντες που έχουν αντίκτυπο σε κάθε ζήτημα πολιτικής γίνονται εμφανείς. Η παρουσία ή η απουσία αυτών των παραγόντων μπορεί να έχει τις ακόλουθες συνέπειες:

- *Αν ο παράγοντας λείπει* από την πολιτική και την πρακτική του συστήματος ΤΠΕΕ, τότε ενισχύει τις δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις του θέματος της εν λόγω πολιτικής.
- *Αν ο παράγοντας είναι παρών*, απευθύνει και μειώνει τις πιθανές επιπτώσεις του εν λόγω ζητήματος πολιτικής.

2.1.1 Οι ΤΠΕ ως εργαλείο για την προώθηση της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών

Οι ΤΠΕ αναγνωρίζονται πλέον ευρέως – από τους υπεύθυνους πολιτικής και λήψης αποφάσεων, εκπαιδευτικούς, γονείς και τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους – ως ένα ευέλικτο εργαλείο για την υποστήριξη της μάθησης. Το κρίσιμο ζήτημα κατά την προώθηση της ισότητας είναι **η γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι μαθητές επωφελούνται από τις ΤΠΕ ως εργαλείο για τη μάθησή τους.**

Το ψηφιακό χάσμα μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει ζητήματα γύρω από την έλλειψη διαθεσιμότητας κατάλληλων ΤΠΕ, τα απαραίτητα κόστη και την οικονομική προσιτότητα της τεχνολογίας ή/και τις περιορισμένες δυνατότητες προσβασιμότητας στο πλαίσιο των ΤΠΕ. Τα στρατηγικά σχέδια δράσης σχετικά με τις ΤΠΕΕ που λαμβάνουν πλήρως υπόψη τα ζητήματα της διαθεσιμότητας, την προσιτότητα και την προσβασιμότητα, αποτελούν βασικούς παράγοντες για την αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος.

Εντός του ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος, οι ακόλουθοι παράγοντες επιδρούν επί του ψηφιακού χάσματος:

- ο ψηφιακός εγγραμματοςμός ως βασική δεξιότητα που είναι υποχρεωτική για όλους τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές και οδηγεί σε αναγνωρισμένες μορφές πιστοποίησης των ΤΠΕ·
- οι ΤΠΕ ως υποχρεωτικό μάθημα στο σχολικό πρόγραμμα·
- ενσωματωμένες ΤΠΕ στην αρχική και ενδοσχολική κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

Στο επίπεδο του σχολείου, είναι σημαντικό οι σχολικές πολιτικές να περιγράφουν τις ενέργειες που θα αναλάβουν σε σχέση με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Τα ακόλουθα σημεία είναι κρίσιμα:

- ευελιξία ούτως ώστε τα σχολεία να αυτό-αξιολογήσουν και στη συνέχεια να ενεργήσουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους σε υλικό και λογισμικό ΤΠΕ·
- η ικανότητα των σχολείων να αξιολογήσουν τις ανάγκες και τις προτιμήσεις ΤΠΕ των μαθητών·
- η ικανότητα των σχολείων να παράγουν προσβάσιμο περιεχόμενο ψηφιακής μάθησης.

Τέλος, είναι σημαντικός ο τρόπος με τον οποίο οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας εντός των ομάδων των μαθητών, των γονέων, των δασκάλων και των επαγγελματιών, καθώς και μεταξύ αυτών των ομάδων. Ωστόσο, ο πιο σημαντικός παράγοντας για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος είναι η θετική δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων μερών στον τομέα της εκπαίδευσης να αξιοποιούν τις ΤΠΕ για την υποστήριξη όλων των εκπαιδευόμενων.

2.1.2 Η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ ως δικαίωμα

Οι ΤΠΕΕ καλύπτουν δυναμικά πολλούς διαφορετικούς τομείς πολιτικής – εθνικές στρατηγικές ΤΠ, νομοθεσία για την αναπηρία/κατά των διακρίσεων, νομοθεσία για την υγεία/αποκατάσταση, γενική και ενταξιακή εκπαίδευση, ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Όσον αφορά την πρόσβαση ως δικαίωμα, το κρίσιμο ζήτημα είναι ότι οι **ΤΠΕΕ πρέπει να θεωρηθούν ως ένα διατομεακό ζήτημα και είναι ορατές σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής.**

Ένα άλλο κρίσιμο ζήτημα είναι το πόσο εύκολα οι τελικοί χρήστες – οι μαθητές και οι οικογένειές τους – είναι σε θέση να «πλοηγηθούν στην» πολιτική και τις διαδικασίες, ώστε να έχουν πρόσβαση στην υποστήριξη που χρειάζονται. Η διαθεσιμότητα προσβάσιμων ΤΠΕ για προσωπική χρήση σε διαφορετικά περιβάλλοντα τυπικής και μη τυπικής μάθησης και κοινωνικές καταστάσεις είναι ένας κρίσιμος παράγοντας για πολλούς μαθητές και τις οικογένειές τους, όπως είναι και η παροχή υποστήριξης στους μαθητές ώστε να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη χρήση ΤΠΕ με διαφορετικούς τρόπους.

Δύο σημαντικοί παράγοντες για την υποστήριξη των τελικών χρηστών και των σχολείων για την πρόσβαση σε κατάλληλες και προσβάσιμες ΤΠΕ είναι:

- τα προκαθορισμένα κομβικά σημεία με την ευθύνη για την παρακολούθηση των ΤΠΕΕ διατάξεων
- τα δίκτυα υπηρεσιών υποστήριξης σχετικά με τις ΤΠΕΕ με σκοπό να καλύψουν τις ανάγκες σε τοπικό επίπεδο.

Η άνοδος των ψηφιακών υλικών ανοικτής πρόσβασης τα οποία οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσπελάσουν όποτε χρειαστεί, προσφέρει μεγάλες δυνατότητες. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να προσαρμόσουν αυτά τα υλικά και να τα καταστήσουν προσβάσιμα προς όλους τους εκπαιδευόμενους.

Η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα για τους μαθητές, αλλά η κατάλληλη χρήση τους τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα απαιτεί από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στο οικοσύστημα ΤΠΕΕ να ακολουθούν και να εφαρμόζουν τα κριτήρια προσβασιμότητας κατά την ανάπτυξη όλων των συστημάτων υλικού, λογισμικού και διδακτικού υλικού. Η ευρεία αναγνώριση του γεγονότος ότι οι ΤΠΕΕ αφορούν τα δικαιώματά όλων των εκπαιδευόμενων πρέπει να συνδεθεί με τις προσπάθειες για τη μεγιστοποίηση της προσβασιμότητας όλων των διαδεδομένων τεχνολογιών, επιτρέποντας σε όλους τους μαθητές να αξιολογούν και να ικανοποιούν τις δικές τους προτιμήσεις σχετικά με τις ΤΠΕ.

2.1.3 Κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού στη χρήση γενικών και εξειδικευμένων ΤΠΕ

Όλοι οι εκπαιδευτικοί απαιτείται να έχουν ικανότητες στη γενική παιδαγωγική, στην ενταξιακή εκπαίδευση, στις ΤΠΕ και στις ΤΠΕΕ, επομένως η κατάρτιση των εκπαιδευτικών πάνω στις ΤΠΕΕ θα πρέπει να προσεγγιστεί με ένα διατομεακό τρόπο. **Η διαθεσιμότητα και η αφομοίωση ολοκληρωμένων και ενσωματωμένων οδών κατάρτισης των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕΕ αποτελεί ζωτικής σημασίας «προϋπόθεση» για κάθε πρωτοβουλία ΤΠΕΕ.**

Ένας κρίσιμος παράγοντας είναι η διαθεσιμότητα οδών κατάρτισης από τη βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών μέχρι τις εξειδικευμένες συνεχείς ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης που υποστηρίζουν την ανάπτυξη γενικών ικανοτήτων στις ΤΠΕ και συγκεκριμένων ικανοτήτων στις ΤΠΕΕ για όλους τους εκπαιδευτικούς.

Για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση, η συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος εταίρων στην παροχή εκπαίδευσης ΤΠΕΕ – ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΤΕ), ειδικευμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), εξειδικευμένο προσωπικό υποστήριξης δικτύου – αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι ΤΠΕ θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για την παροχή κατάρτισης με πιο ευέλικτο και αποτελεσματικό τρόπο δίνοντας δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν και να εξυπηρετήσουν τις δικές τους ανάγκες κατάρτισης σχετικά με τις ΤΠΕΕ.

2.1.4 Η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης των ΤΠΕ

Ένα ζήτημα πολιτικής που αντιμετωπίζουν όλες οι χώρες είναι το **χάσμα μεταξύ των ευρημάτων της έρευνας που σχετίζονται με τις ΤΠΕΕ και των αποδεικτικών στοιχείων και της πρακτικής στην τάξη.**

Η έρευνα σχετικά με τις ΤΠΕΕ μπορεί να είναι ένα βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη, αλλά το επίκεντρο αυτής της έρευνας και ο τρόπος που διεξάγεται είναι ζωτικής σημασίας εάν πρόκειται να κλείσει το χάσμα θεωρίας-πρακτικής.

Η συστηματική έρευνα σχετικά με την αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ από όλους τους μαθητές, τις οικογένειές τους και τους εκπαιδευτικούς που τους υποστηρίζουν είναι χρήσιμη για την ενημέρωση του έργου των σχολείων. Ωστόσο για να έχει, μία τέτοιου είδους έρευνα τη μέγιστη επίδραση, είναι απαραίτητη η εκτεταμένη συμμετοχή των ενδιαφερομένων με εταίρους από τη βιομηχανία της πληροφορικής, τις ΠΕ, τις ΜΚΟ και τις υπηρεσίες υποστήριξης, κ.λπ., και συμβολή όλων στις ερευνητικές δραστηριότητες.

Κυρίως, οι τελικοί χρήστες – οι μαθητές και οι οικογένειές τους και οι επαγγελματίες που εργάζονται μαζί τους, οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικές ομάδες – θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά ως εταίροι στον τομέα της έρευνας. Οι ερευνητικές αυτές οι πρωτοβουλίες είναι πιθανόν να επιφέρουν τα περισσότερα αποτελέσματα στο έργο των σχολείων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Προκειμένου να έχουν ευρύτερο αντίκτυπο τα ερευνητικά έργα μικρής κλίμακας, τα βασικά ευρήματα και οι μαρτυρίες των πιλοτικών πρωτοβουλιών πρέπει να μοιράζονται και στη συνέχεια να εφαρμόζονται και σε άλλα σχολεία, περιοχές, κ.λπ.

2.1.5 Συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕ

Η διαθεσιμότητα των δεδομένων – τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά – για την παρακολούθηση και την ενημέρωση της πολιτικής και της πρακτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ φαίνεται να θέτει προκλήσεις για πολλές χώρες.

Μόνο μία χώρα που συμμετείχει στο έργο ΤΠΕΕ ανέφερε ότι υπάρχει συστηματική συλλογή δεδομένων σχετικά με τις ΤΠΕΕ σε εθνικό επίπεδο. Η πλειοψηφία των χωρών (λίγο πάνω από το 50%) ανέφεραν ότι η συλλογή δεδομένων για την παρακολούθηση των ΤΠΕ στο χώρο της εκπαίδευσης συνδέεται με ειδικά προγράμματα ή πρωτοβουλίες, μερικά μόνο από τα οποία επικεντρώνονται όντως στις ΤΠΕΕ. Ωστόσο, πολύ λιγότερες χώρες (λιγότερο από το 30%) περιέγραψαν σε εθνικό επίπεδο συστηματική συλλογή δεδομένων για την παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση γενικά, ενώ σχεδόν το ένα τέταρτο από τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανέφερε ότι δεν υπάρχει μία επίσημη διαδικασία συλλογής δεδομένων ή παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕ στον τομέα της εκπαίδευσης.

Παρά τις διεθνείς απαιτήσεις για δεδομένα που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση αυτού του χώρου (δηλαδή η ΣΗΕΔΑΑ, 2006) και πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ που προωθούν την παρακολούθηση των εξελίξεων σε εθνικό επίπεδο (π.χ. πίνακας αποτελεσμάτων της ψηφιακής ατζέντας), φαίνεται να υπάρχει ανάγκη για πληροφόρηση που να ενημερώνει την πολιτική και πρακτική σε σχέση με την παρακολούθηση:

- των δικαιωμάτων όσον αφορά την πρόσβαση και δικαιωμάτων για την παροχή της κατάλληλης υποστήριξης

- της αποτελεσματικότητας του συνολικού συστήματος ΤΠΕΕ, καθώς και της αποτελεσματικότητας βασικών στοιχείων μέσα σε αυτό (δηλαδή την εκπαίδευση των επαγγελματιών).

Ουσιώδη στοιχεία σε αυτόν τον τομέα, θα μπορούσαν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους φορείς χάραξης πολιτικής καθώς και τους επαγγελματίες δίνοντας τους πληροφορίες σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα, καθώς και ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση των βασικών τομέων πρόσβασης, δικαιωμάτων, εκπαίδευσης και έρευνας καθώς και σχετικά με τις προκλήσεις, την πρόοδο και τις εξελίξεις. Η Ενότητα 3.4 επιστρέφει σε αυτό το θέμα.

2.2 Ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες ως απάντηση στις προκλήσεις της πολιτικής

Η ανακοίνωση του 2013 από την Επιτροπή δηλώνει ότι:

Οι σημερινοί μαθητές αναμένουν μεγαλύτερη εξατομίκευση, συνεργασία και καλύτερες διασυνδέσεις μεταξύ τυπικής και άτυπης μάθησης και μεγάλο μέρος αυτών να είναι δυνατό μέσω της ψηφιακά υποστηριζόμενης μάθησης. Ωστόσο, μεταξύ 50% και 80% των μαθητών στην ΕΕ ποτέ δεν χρησιμοποιούν ψηφιακά βιβλία, λογισμικό εξάσκησης, εκπομπές/podcasts, προσομοιώσεις ή μαθησιακά παιχνίδια. Η ΕΕ δε διαθέτει ένα σημαντικό εύρος καλής ποιότητας εκπαιδευτικού περιεχομένου και εφαρμογών σε συγκεκριμένα θέματα και πολλές γλώσσες, καθώς και συνδεδεμένες συσκευές για όλους τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Ένα νέο ψηφιακό χάσμα στην ΕΕ, μεταξύ αυτών που έχουν πρόσβαση σε καινοτόμα, με βάση την τεχνολογία εκπαίδευση και εκείνων που δεν έχουν, είναι σε άνοδο ως συνέπεια αυτού του κατακερματισμού των προσεγγίσεων και των αγορών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 2).

Τα ευρήματα από το έργο ΤΠΕΕ δείχνουν ότι τα ειδικά προγράμματα και οι στρατηγικές πρωτοβουλίες που έχει αναφερθεί ότι είχαν θετικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων της πολιτικής που συνδέεται με τις ΤΠΕΕ σχετίζονται πιο συχνά με τα πέντε θέματα του έργου: την πρόσβαση, το δικαίωμα, την κατάρτιση, την έρευνα και την παρακολούθηση.

Οι προκλήσεις της πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ δε μπορούν να αντιμετωπιστούν μεμονωμένα. Είναι αναγκαία μία συστηματική προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη όλες τις πτυχές της πολιτικής και της πρακτικής με συντονισμένο και συνεκτικό τρόπο σε εθνικό, περιφερειακό και σχολικό επίπεδο.

3. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Θα ήταν δύσκολο να υπερεκτιμηθούν οι εξελίξεις όσον αφορά τους ρυθμούς μεταβολής ή των επιπτώσεων των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών από το 2001. Ο Sachs (2013) δείχνει ότι η εποχή της πληροφορίας βασίζεται στο γεγονός ότι κατά την τελευταία δεκαετία, οι τεχνολογικές δυνατότητες για την αποθήκευση και επεξεργασία δεδομένων διπλασιάζονται κάθε δύο χρόνια λόγω των εξελίξεων των μικροσίπ. Αυτός ο διπλασιασμός θα συνεχιστεί και θα εξακολουθήσει να συνδέεται με τη μείωση του κόστους στον τομέα του τεχνολογικού υλικού και λογισμικού.

Η Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ΔΕΤ, 2013β) εκτιμά ότι 2,7 δισεκατομμύρια άνθρωποι – το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού – είναι συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο και 750 εκατομμύρια νοικοκυριά έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Μεταξύ του 2008 και 2012, οι σταθερές ευρυζωνικές πμές έχουν μειωθεί κατά περισσότερο από 80% και υπάρχουν σήμερα 2 δισ. κινητές ευρυζωνικές συνδρομές, αλλά με 6,8 δισεκατομμύρια συνδρομές κινητών σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί. Η ΔΕΤ (2012) αναφέρει την παγκόσμια έρευνα σχετικά με τον αντίκτυπο της ευρυζωνικής επέκτασης και διείσδυσης στις οικονομίες των χωρών, εκτιμώντας ότι μια αύξηση κατά 10% των δαπανών εθνικού επιπέδου σε ευρυζωνικές υποδομές οδηγεί σε επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ μεταξύ 0,25 και 1%.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013β) αναφέρει ότι τα περισσότερα ευρωπαϊκά σχολεία είναι συνδεδεμένα στο Διαδίκτυο, τουλάχιστον σε ένα βασικό επίπεδο (δηλαδή με μια ιστοσελίδα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, ένα τοπικό δίκτυο, ή εικονικό περιβάλλον μάθησης). Στις χώρες που ανταποκρίθηκαν στη συγκριτική έρευνα της ΕΕ το 2013 για τα σχολεία, πάνω από το 90% των μαθητών βρίσκονται σε σχολεία με ευρυζωνική σύνδεση (προσφέροντας μεταξύ 2 και 30 Mbps κατά μέσο όρο).

Το 2001, λίγοι επαγγελματίες είχαν ακούσει για ευρυζωνικές συνδέσεις· η κοινωνική δικτύωση ήταν στα σπάργανα και οι φορητοί υπολογιστές αποτελούσαν μια μειονότητα. Από το 2001, το Διαδίκτυο έχει γίνει «κανονικοποιημένο» και σχολιαστές αναφέρονται τώρα στην άνοδο των «ψηφιακών ιθαγενών» – άτομα που χρησιμοποιούν την προσωπική τεχνολογία όχι μόνο για να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, αλλά και για να την διαμορφώνουν και να την χρησιμοποιούν για δικούς τους σκοπούς με ευέλικτους τρόπους.

Αυτή η ενότητα θα επανεξετάσει τα κύρια πορίσματα και τις συστάσεις της μελέτης του 2001, θα εξετάσει κατά πόσο τα ευρήματα αυτά ισχύουν και σήμερα και, στη συνέχεια, θα περιγράψει τις μελλοντικές τάσεις και εξελίξεις που έχουν τονιστεί στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του έργου ΤΠΕΕ.

3.1 Βασικά μηνύματα από τη μελέτη του 2001

Το έργο 1999–2001 Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Ειδική Εκπαίδευση του Φορέα παρουσίασε ένα πλαίσιο συστάσεων για την πολιτική και την πρακτική την εποχή εκείνη. Η έκθεση παρουσίασε επίσης μια σειρά από γενικά συμπεράσματα, εστιασμένα στα κεντρικά ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα των ΤΠΕ και της Ειδικής Αγωγής (ΕΑ) – τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τους εκπαιδευτικούς τους. Μια σαφής κατανόηση στο πλαίσιο των ΤΠΕ, των εκπαιδευτικών και τεχνολογικών αναγκών των χρηστών με ΕΕΑ θεωρήθηκε ως βάση για την πολιτική και την υποδομή των παροχών των ΤΠΕ.

Μια από τις κρίσιμες συζητήσεις εκείνη την εποχή ήταν η **εφαρμογή των αρχών «ένταξης εκ του σχεδιασμού»** που λαμβάνουν υπόψη ένα ευρύ φάσμα των αναγκών των χρηστών από την αρχή του σχεδιασμού του υλικού ή του λογισμικού και όχι την προσαρμογή ενός υπάρχοντος προϊόντος σε μεταγενέστερο στάδιο. Η αρχή της «ένταξης εκ του σχεδιασμού» πρέπει να εφαρμοστεί κατά το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την αξιολόγηση όλων των πολιτικών ΤΠΕ, την παροχή και την πρακτική αυτών.

Προκειμένου να οικοδομηθούν ενταξιακές κοινωνίες της πληροφορίας, το έργο πρότεινε να αναπτυχθούν εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και κατάλληλη τεχνολογία που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των χρηστών συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Υποστήριξε ότι η πρόσβαση **σε κατάλληλες ΤΠΕ μπορεί να μειώσει τις ανισότητες στην εκπαίδευση** και ότι οι ΤΠΕ θα μπορούσαν να είναι ένα ισχυρό εργαλείο υποστήριξης της ενταξιακής εκπαίδευσης. Ωστόσο, **οι ανισότητες στον τομέα της εκπαίδευσης** θα μπορούσαν επίσης να ενισχυθούν **με την ακατάλληλη ή περιορισμένη πρόσβαση στις ΤΠΕ** που αντιμετωπίζουν ορισμένοι μαθητές συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ένα ακόμη βασικό μήνυμα ήταν **ότι οι αρχές της προσβασιμότητας για όλους θα πρέπει να εφαρμόζονται** σε όλα τα τρέχοντα και μελλοντικά υλικά μάθησης και προγράμματα σπουδών. Ωστόσο, για να επιτευχθούν οι αρχές της «ένταξης εκ του σχεδιασμού» και της προσβασιμότητας των πληροφοριών, απαιτούνταν **εκτεταμένη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και πιο ευέλικτες μορφές υποστήριξης για τις διαφορετικές ομάδες.**

Τέλος, παρουσιάστηκε το επιχείρημα **για μια μετατόπιση του επίκεντρου των ΤΠΕ σε πολιτικές και προγράμματα ΕΕΑ.** Προηγουμένως είχε δοθεί έμφαση στους τρόπους (υποδομή σε εξοπλισμό και εμπειρία) που θα μπορούσαν να επιτρέψουν στις ΤΠΕ να εφαρμοστούν πιο αποτελεσματικά στην Ειδική Αγωγή. Τα στοιχεία από τη μελέτη του 2001 έδειξαν ότι οι επαγγελματίες στον τομέα, ζητούσαν να αλλάξει η έμφαση προς τους στόχους της χρήσης των ΤΠΕ στην Ειδική Αγωγή. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτή η μετατόπιση της έμφασης επικεντρώνει την προσοχή **ως προς τη χρήση των ΤΠΕ για να μαθαίνουν με διαφορετικούς τρόπους και όχι απλώς να μάθουν να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ σε διαφορετικά πλαίσια.** Οι ΤΠΕ περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μόνο όταν πραγματικά το πλήρες δυναμικό τους ως ένα εργαλείο μάθησης είναι κατανοητό.

Με την πιθανή εξαίρεση της πρόσκλησης για «ενταξιακές εκ σχεδιασμού» προσεγγίσεις, η πλειοψηφία των ευρημάτων από τη μελέτη του 2001 δεν απαιτεί νέους τύπους τεχνολογικού υλικού ή λογισμικού. Τα κύρια συμπεράσματα επί των πολιτικών και των πρακτικών ζητημάτων επικεντρώθηκαν γύρω από την πρόσβαση και την εφαρμογή της υφιστάμενης τεχνολογίας για τη μάθηση. Τα στοιχεία από το έργο ΤΠΕΕ δείχνουν ότι αυτά τα ζητήματα πρόσβασης και εφαρμογής εξακολουθούν να ισχύουν και πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο των σημερινών εκπαιδευτικών πλαισίων των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών.

3.2 Εξελίξεις στην πολιτική και πρακτική που επηρεάζουν θετικά τις ΤΠΕΕ

Ένα ευρύ φάσμα των εξελίξεων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση γενικά και τις ΤΠΕΕ ειδικότερα μπορούν να εντοπιστούν μέσω των δραστηριοτήτων του έργου ΤΠΕΕ. Αυτές οι εξελίξεις θεωρούνται είτε ότι ήδη είχαν θετικό αντίκτυπο στο ΤΠΕΕ, ή ότι αποτελούν ευκαιρίες για θετικές επιπτώσεις στο μέλλον. Οι εξελίξεις αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν σε έξι βασικούς τομείς πολιτικής και πρακτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ –

νομοθεσία και πολιτική υποδομές ΤΠΕ· κατάρτιση των επαγγελματιών· ενδυνάμωση των σχολείων· κοινότητες και πρακτική και χειραφέτηση των μαθητών. Τα ζητήματα αυτά είναι ιδιαίτερα αλληλένδετα και πρέπει να θεωρηθούν ως πτυχές του συστήματος ΤΠΕ που απαιτούν όλες την ίδια προσοχή κατά την εξέταση των πολιτικών και πρακτικών ΤΠΕΕ.

Συγκεκριμένες εξελίξεις που καλύπτουν αυτές τις περιοχές, αναφέρονται παρακάτω.

3.2.1 Νομοθεσία και πολιτική εστιασμένη σε δικαιώματα και απαιτήσεις

Μια ολοκληρωμένη νομοθεσία – σύμφωνη με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και τη ΣΗΕΔΑΑ (2006) – που να περιγράφει λεπτομερώς τα δικαιώματα των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης σε ΤΠΕ, αναγνωρίζεται ως κρίσιμος παράγοντας που υποστηρίζει την ανάπτυξη όλων των πτυχών των ΤΠΕΕ. Μια σειρά από βασικά στοιχεία που αφορούν τη νομοθεσία και την πολιτική που προάγουν το δικαίωμα στις ΤΠΕ εντοπίστηκαν και περιγράφονται παρακάτω.

Οι ΤΠΕΕ είναι ένα διατομεακό θέμα που απαιτεί διασταύρωση μεταξύ των διαφορετικών περιοχών της νομοθεσίας προκειμένου να εξασφαλιστεί:

- ότι οι ΤΠΕ είναι σαφώς ορατές ως ένα οριζόντιο θέμα σε όλες τις σχετικές πολιτικές·
- ότι υποστηρίζονται οι ευκαιρίες για διατομεακές πρωτοβουλίες ΤΠΕΕ (που αφορούν την υγεία, τους φορείς της εκπαίδευσης, κ.λπ.).

Θα πρέπει να δοθεί σημασία σε: εθνικού επιπέδου στρατηγικά σχέδια και προγράμματα ΤΠ· στη νομοθεσία για την αναπηρία που καθορίζει τα δικαιώματα στις ΤΠΕ· και γενικές ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πολιτική και τις ενταξιακές εκπαιδευτικές πολιτικές.

Η ψηφιακή ένταξη όλων των μαθητών είναι ο σαφής στόχος της νομοθεσίας και της πολιτικής που προάγει τα δικαιώματα και τις απαιτήσεις για τις ΤΠΕ. Οι προσιπές και κατάλληλες ΤΠΕ είναι η απαραίτητη αφετηρία για την εξασφάλιση ότι όλοι οι μαθητές θα έχουν πρόσβαση σε εξατομικευμένες ευκαιρίες μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ. Ειδικοί παράγοντες που πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο της νομοθεσίας περιλαμβάνουν: την ισότιμη πρόσβαση στην πληροφόρηση, τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τον εξοπλισμό που απαιτείται από τους μαθητές και τους επαγγελματίες που τους υποστηρίζουν· η πρόσβαση σε υποστηρικτικές τεχνολογίες (ΥΤ) στο σχολείο, στο σπίτι και κατά τη διάρκεια της μετάβασης· η αξιολόγηση υποστηρικτικών τεχνολογιών (ΥΤ) στο πλαίσιο των τυπικών διαδικασιών και δομών αξιολόγησης της ΕΕΑ· και οι μηχανισμοί παρακολούθησης για να διασφαλιστεί ότι πληρούνται οι απαιτήσεις.

Η παρακολούθηση θα πρέπει να εστιάσει στα δικαιώματα και τα ζητήματα των παροχών και θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στους αναγκαίους πόρους ΤΠΕΕ σε περιφερειακό ή οργανωτικό επίπεδο αντιμετωπίζονται. Η παρακολούθηση θα πρέπει να υποστηρίζει τον προσδιορισμό των προσεγγίσεων που είναι απαραίτητες για την ανταπόκριση στις ανάγκες τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Η νομοθεσία και οι πολιτικές θα πρέπει να περιγράφουν και στη συνέχεια να οδηγήσουν στην πολύπλευρη αντιμετώπιση για την εξασφάλιση της ψηφιακής πρόσβασης και ένταξης για όλους τους μαθητές. Είναι απαραίτητη η δημιουργία μακροχρόνιων πολυεπίπεδων πλαισίων πολιτικής που να περιλαμβάνουν σχέδια δράσης, σε τοπικό, εθνικό και οργανωτικό επίπεδο σχετικά με τις ΤΠΕΕ. Τα εν λόγω σχέδια δράσης θα υλοποιηθούν σύμφωνα με μια στρατηγική συντονισμού εθνικού επιπέδου για να διασφαλιστεί ότι δε θα υπάρχει αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών από διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων ή κρατικούς φορείς.

Οι στρατηγικές ΤΠΕΕ σε εθνικό επίπεδο απαιτούν μακροπρόθεσμη οικονομική στήριξη με τη διάθεση επαρκών πόρων για να καταστεί δυνατή η συνεχής και συνεκτική πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες υποδομές ΤΠΕ. Τα σχέδια δράσης ΤΠΕΕ θα πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του κόστους τους σε βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση.

Η νομοθεσία και η πολιτική που προάγει τα δικαιώματα στη χρήση των ΤΠΕ συνεπάγεται και ανάγκη την συμμετοχή των τελικών χρηστών ή/και των εκπροσώπων τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το πλαίσιο της πολιτικής και των σχεδίων δράσης θα πρέπει να βασίζεται στη συζήτηση και συμφωνία σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες πολλών ενδιαφερομένων. Αυτή η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών πρέπει να συνοδεύεται από μία εκτεταμένη και συστηματική ευαισθητοποίηση σχετικά με τα οφέλη των ΤΠΕΕ για όλους τους μαθητές, οδηγώντας σε μια κοινή κατανόηση μεταξύ των ενδιαφερομένων ότι η ψηφιακή παιδεία είναι απαραίτητη για τη μακροπρόθεσμη κοινωνική συμμετοχή, τη δια βίου μάθηση και την απασχόληση.

Στο πλαίσιο όλων των εθνικών, περιφερειακών και οργανωτικών πολιτικών για τις ΤΠΕΕ, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν βασικοί μοχλοί για την προώθηση προσβάσιμων ΤΠΕ, όπου είναι δυνατόν. Ένας τέτοιος μοχλός είναι οι δημόσιες συμβάσεις. Οι δημόσιες συμβάσεις σε εθνικό, περιφερειακό και οργανωτικό επίπεδο θα πρέπει να ενσωματώνουν την προσβασιμότητα ως κριτήριο για χρήση κατά την απόκτηση υλικού ΤΠΕ, λογισμικού και υλικών. Δια-τομεακά πρωτόκολλα για την παροχή προσβάσιμων ΤΠΕ μπορεί, βραχυπρόθεσμα, να ενθαρρύνουν προγραμματιστές πληροφορικής και παρόχους στην εφαρμογή των αρχών καθολικού σχεδιασμού για τα προϊόντα τους και, μακροπρόθεσμα, να συμβάλλουν στην εξασφάλιση ότι όλες οι ΤΠΕ σε περιβάλλοντα ενταξιακής εκπαίδευσης θα είναι προσβάσιμα σε κάθε μαθητή.

3.2.2 Εξασφαλίζοντας μία προσιτή και βιώσιμη υποδομή ΤΠΕΕ

Μια προσιτή υποδομή ΤΠΕ παρέχει την κύρια και εξειδικευμένη τεχνολογία που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών όλων των μαθητών. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα στοιχεία στο πλαίσιο της υποδομής ΤΠΕΕ πρέπει να είναι προσβάσιμα. Τρεις αρχές καθορίζουν την προσβασιμότητα της κάθε τεχνολογίας:

- Τα ζητήματα προσβασιμότητας θα πρέπει να εξετάζονται από την αρχή της διαδικασίας ανάπτυξης του κάθε υλικού ή λογισμικού.
- Η προσβασιμότητα δεν είναι μόνο τεχνικό ζήτημα: όλες οι πτυχές του σχεδιασμού πρέπει να εξεταστούν, συμπεριλαμβανομένων των διεπαφών του χρήστη και της διαρρύθμισης των πληροφοριών.
- Τα υποστηρικτικά υλικά πρέπει να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά προσβασιμότητας της τεχνολογίας ή/και σχετικές τεχνικές προδιαγραφές (μετά τη Becta, 2007).

Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υποδομών ΤΠΕ σε επίπεδο σχολείου απαιτεί μία σειρά από δράσεις πολιτικής που πρέπει να υλοποιηθούν:

- την ανάπτυξη υποδομών ΤΠΕ στα σχολεία μέσω των επενδύσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα
- την αναβάθμιση των υποδομών ώστε να συμβαδίζουν και να ενσωματωθούν με τις τεχνολογικές εξελίξεις μακροπρόθεσμα

- την παροχή σε όλους τους μαθητές των απαραίτητων ΤΠΕ και εξειδικευμένων ΥΤ για προσωπική χρήση στο σπίτι και στο σχολείο, κατά τις φάσεις εκπαιδευτικής μετάβασης και τοποθετήσεων μετά το σχολείο
- την παροχή σε όλους τους εκπαιδευτικούς της απαραίτητης τεχνολογίας για προσωπική τους χρήση στο σπίτι και στο σχολείο
- την υποστήριξη πολυμερών πρωτοβουλιών (π.χ. δημόσιου/ιδιωτικού τομέα) για την ανάπτυξη προσβάσιμων ΤΠΕ και εκπαιδευτικού υλικού για την κάλυψη αναγνωρισμένων αναγκών σε τοπικό επίπεδο.

3.2.3 Βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης σχετικά με τις ΤΠΕΕ

Η εφαρμογή μιας προσβάσιμης υποδομής ΤΠΕΕ δεν είναι δυνατή χωρίς ένα σχετικό πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ένα ευρέως διαδεδомένο στρατηγικό πρόγραμμα της εκπαίδευσης θα:

- εξετάσει τις απαιτήσεις επιμόρφωσης όλων των επαγγελματιών στο οικοσύστημα των ΤΠΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δασκάλων, των διευθυντών σχολείων, του προσωπικού υποστήριξης των ΤΠΕ, των διαχειριστών των ιστοσελίδων και των ΤΠ και των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης
- βασίζεται σε ένα συμφωνημένο πλαίσιο αλληλένδετων επαγγελματικών ικανοτήτων στον τομέα των ΤΠΕ και της ένταξης που απαιτούνται από όλους τους επαγγελματίες
- καλύπτει διαφορετικές φάσεις της επαγγελματικής κατάρτισης – της βασικής, ενδοσχολικής και της εξειδικευμένης επαγγελματικής ανάπτυξης – που συνδέονται με την αύξηση της ανάπτυξης των ικανοτήτων στη χρήση των ΤΠΕ
- παρέχει κατάλληλη κατάρτιση για την υποστήριξη της χρήσης των ΤΠΕ από τους γονείς/τις οικογένειες στο σπίτι.

Οι ευκαιρίες κατάρτισης πάνω στις ΤΠΕΕ πρέπει να ευαισθητοποιήσουν όλους τους επαγγελματίες των προσβάσιμων ΤΠΕ ως δικαίωμα όλων των εκπαιδευόμενων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την εξασφάλιση της δέσμευσης όλων των επαγγελματιών για την ανάπτυξη των δικών τους ψηφιακών ικανοτήτων, καθώς και των ψηφιακών ικανοτήτων όλων των μαθητών.

Τα προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να στοχεύουν στα ελάχιστα πρότυπα επάρκειας για όλους τους επαγγελματίες, αλλά επίσης να παρέχουν εξειδικευμένες οδούς κατάρτισης για τους επαγγελματίες υποστήριξης των ΤΠΕΕ που θα επιτρέπουν σε σχολεία, εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές να χρησιμοποιήσουν τις προσβάσιμες ΤΠΕ πιο αποτελεσματικά.

3.2.4 Ενδυνάμωση των σχολείων σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη μάθηση

Σε όλη την Ευρώπη, υπάρχουν αυξανόμενες απαιτήσεις να εργάζονται τα σχολεία με νέους τρόπους αξιοποίησης των ΤΠΕ. Αυτές οι πιέσεις προκύπτουν ως αποτέλεσμα:

- ευρύτερων κοινωνικών παραγόντων, όπως η αύξηση της ανεργίας και των αναγκών σε δεξιότητες για μελλοντικούς εργαζομένους
- γρήγορων εξελίξεων στον τομέα των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, όπως η μάθηση μέσω διαδικτύου και τα κινητά εργαλεία μάθησης

- της εμφάνισης της ατομικής δημιουργίας γνώσης και της δημοσίευσης μέσω των κοινωνικών μέσων δικτύωσης
- των αυξανόμενων προσδοκιών για την ενεργό συμμετοχή του εκπαιδευόμενου και των εξατομικευμένων μαθησιακών προσεγγίσεων στην εκπαίδευση.

Αν τα μέλη της ομάδας του σχολείου είναι να αντιμετωπίσουν τις ΤΠΕ ως ένα φυσικό εργαλείο για την υποστήριξη της πρόσβασης και της συμμετοχής όλων των μαθητών, το ήθος του σχολείου και του πολιτισμού πρέπει να προωθήσει θετικά την πρακτική ΤΠΕΕ. Ο ρόλος και το έργο των σχολικών ηγετών στο θέμα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως βασικός μοχλός για την επιτυχία. Η κατανόηση ενός διευθυντή σχολείου ως προς, τη στάση απέναντι και το όραμα για τις ΤΠΕΕ είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζονται αποτελεσματικά στην εργασία τους με τους μαθητές.

Το όραμα ενός διευθυντή θα πρέπει να κοινοποιηθεί αποτελεσματικά στην ομάδα διδασκαλίας του σχολείου και την ευρύτερη σχολική κοινότητα. Η σχολική ανάπτυξη και τα σχέδια δράσης θα πρέπει να καλύπτουν το ρόλο των ΤΠΕ στην υποστήριξη της μάθησης γενικά, καθώς και το ρόλο και τις ανιληπτές επιπτώσεις των ΤΠΕΕ στην υποστήριξη όλων των εκπαιδευόμενων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Οι ίδιοι οι διευθυντές των σχολείων πρέπει να υποστηριχθούν αποτελεσματικά στην εργασία τους σχετικά με τις ΤΠΕΕ και τρεις παράγοντες κρίνονται ζωτικής σημασίας στο θέμα αυτό:

- η παροχή ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης για τους επικεφαλής των σχολείων, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στη ενταξιακή εκπαίδευση γενικά και τις ΤΠΕΕ ειδικότερα
- οι αυξημένες ευκαιρίες για σχολικές ομάδες στην πρόσβαση ή/και αγορά ευέλικτων διαδεδομένων ΤΠΕ και εξειδικευμένων ΥΤ που να ανταποκρίνονται στις ατομικές μαθησιακές ανάγκες που έχουν εντοπιστεί
- η παροχή πιο εκτεταμένων και ευέλικτων υπηρεσιών υποστήριξης ΤΠΕΕ στα σχολεία.

Τα αποτελεσματικά σχολεία υποστήριξης των ΤΠΕΕ θα επικεντρωθούν σε διαφορετικά κέντρα εκπαιδευτικών πόρων ΤΠΕ που είναι τοπικά οργανωμένα για να προσφέρουν στήριξη στα σχολικά δίκτυα. Τα κέντρα πόρων ΤΠΕ είναι σε θέση να παρέχουν στα σχολεία γενικές ΤΠΕ, καθώς και εξειδικευμένη τεχνογνωσία ΤΠΕΕ μέσω ομάδων διεπιστημονικού προσωπικού. Ειδικότερα, τα κέντρα πόρων προσφέρουν:

- πρακτική υποστήριξη στην ανάπτυξη των υποδομών ΤΠΕΕ σε επίπεδο σχολείου
- ειδικές συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με τη χρήση της διαδεδομένης τεχνολογίας
- πρόσβαση σε εξειδικευμένη τεχνολογία και ΥΤ
- προσαρμοσμένα υλικά για τα προγράμματα σπουδών και προσβάσιμα υλικά ηλεκτρονικής μάθησης
- στήριξη και καθοδήγηση στη χρήση των ΤΠΕ ως παιδαγωγικό εργαλείο για όλους τους μαθητές
- ειδική στήριξη στη χρήση των ΤΠΕ για εξατομικευμένες προσεγγίσεις και προσεγγίσεις που χρησιμοποιούν τον καθολικό σχεδιασμό ως αρχές μάθησης

- δυνατότητες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας μεταξύ των διδασκόντων και των εξειδικευμένων IT επαγγελματιών (δημιουργοί ιστοσελίδων, εκδότες, κλπ.)
- δυνατότητες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας – συχνά με τη χρήση των ΤΠΕ – με άλλους εκπαιδευτικούς και σχολικές ομάδες που επίσης εργάζονται με τις ΤΠΕΕ.

Μια τελική περιοχή για περαιτέρω ανάπτυξη είναι η πρόσβαση των εκπαιδευτικών σε προσαρμοσμένα υλικά σπουδών. Πραγματικές εξελίξεις μπορεί να δει κανείς στη διαθεσιμότητα προσαρμοσμένου υλικού εκμάθησης. Ωστόσο, δεν είναι όλα τα υλικά διδασκαλίας κατάλληλα για όλους τους μαθητές. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να έχουν τη δυνατότητα και το δικαίωμα να αναθεωρήσουν τα υλικά μάθησης και να τα προσαρμόζουν στις ιδιαίτερες ειδικές ανάγκες των μαθητών, καθώς και να τα μοιράζονται με τους συναδέλφους που μπορεί επίσης να επιθυμούν να τα χρησιμοποιήσουν.

3.2.5 Αναπτύσσοντας κοινότητες πρακτικής ΤΠΕΕ

Τα σχολεία πρέπει ολοένα και περισσότερο να εργαστούν στο πλαίσιο ευρύτερων κοινοτήτων μάθησης – που να περιλαμβάνουν ένα ευρύτερο φάσμα εταίρων και να προωθούν επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα που να υποστηρίζουν την πρακτική τους. Ο Caldwell (2009) υποδεικνύει ότι η ανεπίσημη ανταλλαγή διαφορετικών μορφών γνώσης μέσα σε ένα δίκτυο διάφορων εμπειρογνομόνων μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια κοινότητα πρακτικής. Κοινότητες πρακτικής διασυνδέουν φορείς οι οποίοι μοιράζονται ένα κοινό ενδιαφέρον και ενθαρρύνουν την ανταλλαγή ιδεών, παραδειγμάτων πρακτικής και τρόπων εργασίας, καθώς και τον εντοπισμό των κοινών προβλημάτων και των λύσεων. Οι ΤΠΕ αποτελούν βασικό εργαλείο για την προώθηση της επικοινωνίας μεταξύ των μελών των κοινοτήτων πρακτικής.

Οι κοινότητες πρακτικής δεν απαιτούν απαραίτητα «εξωτερικές» εισόδους: μπορούν να είναι αυτάρκειες με βάση τη συμμετοχή της κοινότητας. Ωστόσο, τα ευρήματα από το έργο ΤΠΕΕ υποδηλώνουν ότι η ικανότητα ενός σχολείου να λειτουργήσει ως μια κοινότητα πρακτικής σε σχέση με το ΤΠΕΕ μπορεί να ενισχυθεί αποτελεσματικά όταν υπάρχουν ευκαιρίες για εισόδους από δύο πηγές: παραδείγματα καινοτόμων πρακτικών από άλλες σχολές και συμμετοχή σε έρευνα και αναπτυξιακές δραστηριότητες.

Η χρησιμότητα των παραδειγμάτων καινοτόμων πρακτικών ΤΠΕΕ φαίνεται να απευθύνεται σε ευρύτερα κοινά όταν λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- *Η εστίαση στο παράδειγμα* – αυτό μπορεί να είναι σχετικά με τις ΤΠΕ, αλλά και άλλες πτυχές μπορούν να είναι εξίσου σημαντικές και κατατοπιστικές για τις σχολικές ομάδες. Παραδείγματα που εξετάζουν τα βασικά ζητήματα, όπως τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, τη νοοτροπία και τους προσωπικούς παράγοντες, την αυτό-εμπιστοσύνη των χρηστών και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις ΤΠ, μπορούν να βοηθήσουν με την παροχή πληροφοριών από άλλα πλαίσια.
- *Η εφαρμογή των ΤΠΕ για την αποτελεσματική διδασκαλία* – όπως η αξιολόγηση της μάθησης, η εξατομίκευση, κ.λπ. Τέτοια παραδείγματα μπορούν να επικεντρωθούν στη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης για όλους τους μαθητές. Καινοτόμα παραδείγματα συχνά προκαλούν τους τρόπους σκέψης σχετικά με την προσβασιμότητα και τους τελικούς χρήστες, τις πιθανές χρήσεις των ΤΠΕ, προσδοκίες επιτευγμάτων, κ.λπ.
- *Οι ρόλοι και οι συνεισφορές διαφόρων ενδιαφερομένων μερών των ΤΠΕΕ.* Παραδείγματα που προβάλλουν πρότυπα για τους νέους τρόπους εργασίας μεταξύ των μαθητών, των εκπαιδευτικών, των γονέων και άλλων επαγγελματιών μπορεί να

αυξήσουν την ευαισθητοποίηση για τις δυνατότητες εργασίας εντός και μεταξύ των σχολικών ομάδων.

- *Καινοτόμες χρήσεις των ΤΠΕ για την υποστήριξη της πρόσβασης και της ισότητας των εκπαιδευομένων.* Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν την εξέταση νέων συνδυασμών της πληροφορικής, ή την καινοτόμο χρήση της διαδεδομένης τεχνολογίας. Για να επηρεάσουν τα όποια παραδείγματα θέματα δικαιοσύνης, το έργο που λαμβάνεται υπόψη πρέπει να βασίζεται στις ενταξιακές αρχές και να υποστηρίζει την εκμάθηση ενός μεγάλου φάσματος των εκπαιδευομένων. Παραδείγματα που εσπάζονται σε εξειδικευμένες προσεγγίσεις έχουν αξία, αλλά έχουν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Σε μακροπρόθεσμη βάση, τα καινοτόμα παραδείγματα με τις πιο πιθανές επιπτώσεις είναι αυτά που ενημερώνουν τη θεσμοθετημένη πρακτική ΤΠΕΕ.

Ευκαιρίες ώστε οι σχολικές ομάδες να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και να συμβάλλουν σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης μπορούν να υποστηρίξουν τις προσπάθειες ενός σχολείου να λειτουργήσει ως μια κοινότητα πρακτικής ΤΠΕΕ, και να συμβάλουν επίσης στην ανάπτυξη μιας πιο επικεντρωμένης πρακτικής ερευνητικής δραστηριότητας.

Τα σχολεία χρειάζονται πρόσβαση στα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις ΤΠΕΕ και αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την αξία των εθνικών ή περιφερειακών τραπεζών ερευνητικών πορισμάτων. Η διαπίστωση αυτή συνδέεται επίσης με το ζήτημα της πρόσβασης σε καινοτόμα παραδείγματα πρακτικών: τα σχολεία επωφελούνται από συντονισμένες και συνεκτικές πηγές πληροφοριών που παρουσιάζουν πορίσματα της έρευνας σχετικά με τις ΤΠΕΕ, τα προσβάσιμα υλικά μάθησης, τους πόρους και τα χαρακτηριστικά παραδείγματα καινοτόμων πρακτικών, κλπ.

Αναγνωρίζεται ότι χρειάζεται περισσότερη έρευνα ευρείας κλίμακας σχετικά με τον αντίκτυπο των ΤΠΕ στη μάθηση. Τα σχολεία μπορούν δυνητικά να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που επιτρέπουν να συμμετάσχουν ενεργά σε έρευνα εστιασμένη σε ζητήματα ΤΠΕΕ που επηρεάζουν την εργασία τους. Η εν λόγω συμβολή στην ερευνητική δραστηριότητα θα οδηγήσει τελικά σε περισσότερα ερευνητικά δεδομένα σχετικά με το πώς οι ΤΠΕΕ μπορούν να υποστηρίξουν άμεσα και αποτελεσματικά το έργο των σχολείων.

Τα κέντρα πόρων ΤΠΕ φαίνεται να έχουν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης σχολικών κοινοτήτων πρακτικής των ΤΠΕΕ. Τα κέντρα πόρων ΤΠΕ μπορούν να λειτουργήσουν ως κομβικά σημεία με στόχο:

- την ίδρυση και τη διευκόλυνση των επαφών μεταξύ των διαφόρων σχολείων και, στη συνέχεια, την υποστήριξη των σχολείων για να εργαστούν σε ομάδες σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση·
- την ενθάρρυνση των σχολείων που καινοτομούν ως προς τη χρήση των ΤΠΕ για να ενεργήσουν ως «πρότυπα» και κέντρα αριστείας των ΤΠΕΕ, υποστηρίζοντας άλλα σχολεία στη χρήση των ΤΠΕ·
- την ανταλλαγή εθνικών και διεθνών καινοτόμων παραδειγμάτων πρακτικής ΤΠΕΕ·
- την ανάπτυξη δεσμών και τη δικτύωση μεταξύ των σχολείων και των τοπικών και ευρύτερων ερευνητικών κοινοτήτων.

Ωστόσο, οι συνεργατικές πρωτοβουλίες μεταξύ των διαφόρων σχολείων, κέντρων πόρων και ερευνητικών ομάδων απαιτούν μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις όσον αφορά τη χρηματοδότηση, την προμήθεια, την υλοποίηση και την αξιολόγηση. Τέτοιες δεσμεύσεις

απαιτούν συχνά τη στήριξη πολιτικών και λήψεων αποφάσεων για τις ΤΠΕΕ και οι μακροπρόθεσμες προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα θα πρέπει να περιγράφονται σε σχέδια εθνικής και περιφερειακής πολιτικής και στρατηγικής ΤΠΕΕ.

3.2.6 Ενδυνάμωση των εκπαιδευόμενων μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ

Ο απώτερος στόχος της χρήσης των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση είναι να μπορέσουν όλοι οι μαθητές να ενδυναμωθούν στη χρήση των ΤΠΕ με σκοπό να στηρίξουν τη δική τους μάθηση. Για να ενδυναμωθούν οι μαθητές μέσω της χρήσης ΤΠΕ σε καταστάσεις μάθησης, κατάλληλες ΤΠΕ πρέπει να είναι διαθέσιμες όταν αυτό απαιτείται, και να είναι κατάλληλες όσον αφορά την εκπλήρωση των προσωπικών αναγκών μάθησης. ΤΠΕ, που είναι κατάλληλες για το σκοπό αυτό δεν ασχολούνται μόνο με την τεχνολογία που είναι διαθέσιμη προς χρήση από ένα μαθητή· κυρίως, λαμβάνουν, επίσης υπόψη, το πώς ο μαθητής αυτός υποστηρίζεται για να τις χρησιμοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο ώστε να ικανοποιήσει τις ιδιαίτερες ανάγκες του.

Όλοι οι μαθητές – συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες – έχουν ανάγκη υποστήριξης από τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες, ώστε να μπορούν να εξελιχθούν από τη βασική χρήση των ΤΠΕ ώστε να γίνουν τελικά χρήστες ΤΠΕ με αυτοπεποίθηση για να στηρίξουν τη δική τους μάθηση. Αυτό απαιτεί οι μαθητές να αποκτήσουν αναπτυξιακές ικανότητες στη χρήση των ΤΠΕ. Επίσης, απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν δομημένες διαδικασίες αξιολόγησης των αναγκών σε ΤΠΕ που προσδιορίζουν τις λειτουργικές ανάγκες μεμονωμένων εκπαιδευόμενων για συγκεκριμένα εργαλεία ΤΠΕ. Οι μαθητές μπορούν στη συνέχεια να υποστηριχθούν για να αξιολογήσουν και να διαχειριστούν την προσωπική πρόσβαση στις ΤΠΕ και τις προτιμήσεις τους σχετικά με την υποστηρικτική τεχνολογία.

Για να χρησιμοποιηθούν οι ΤΠΕ ως ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την προσαρμογή της μάθησης, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν μια σαφή κατανόηση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ για την προώθηση της μάθησης για τη διδασκαλία (μεταγνώση) στρατηγικών και προσεγγίσεων ενεργού μάθησης. Οι γονείς και οι κηδεμόνες είναι βασικοί παράγοντες για την υποστήριξη εξατομικευμένων προσεγγίσεων μάθησης και την ανάπτυξη στρατηγικών για την ενεργό συμμετοχή τους στη μάθηση του παιδιού τους. Η υποστήριξη της χρήσης των ΤΠΕ ως εργαλείο για τη γονική αλληλεπίδραση και επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς είναι ένα σημαντικό έργο για τις σχολικές ομάδες.

Οι εκπαιδευόμενοι έχουν ολοένα και περισσότερο πρόσβαση σε ένα πολύ ευρύτερο φάσμα και ποικιλία ψηφιακού υλικού μάθησης, στο σχολείο και συχνά στο σπίτι. Ως αποτέλεσμα αυτού, τρεις ευθύνες προκύπτουν για τις σχολικές ομάδες:

- *Εξασφάλιση της ασφαλούς χρήσης ΤΠΕ των μαθητών (που ονομάζεται επίσης η-ασφάλεια).* Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι δυνητικά ευάλωτοι σε καταχρήσεις στο διαδίκτυο (για παράδειγμα, διαδικτυακή παρενόχληση). Επιπλέον, οι ευάλωτοι μαθητές είναι συχνά εκείνοι που θεωρούν ότι είναι πιο δύσκολο να έχουν πρόσβαση σε βοήθεια με τη μορφή της υποστήριξης, της καθοδήγησης ή των πόρων σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ. Η διασφάλιση της ασφαλείας των μαθητών στο διαδίκτυο περιλαμβάνει την ενσωμάτωση θεμάτων ασφαλούς χρήσης των ΤΠΕ με την ευρύτερη διδασκαλία της συναισθηματικής, κοινωνικής και ψηφιακής γνώσης σε όλους τους μαθητές από μικρή ηλικία.
- *Συμβατότητα όλων των μαθησιακών υλικών με τα πρότυπα προσβασιμότητας.* Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι η προσβασιμότητα θεωρείται υπόθεση όλων μας

και όλοι οι παραγωγοί και οι συγγραφείς εκπαιδευτικού υλικού είναι εκπαιδευμένοι και εξοπλισμένοι για να παράγουν προσβάσιμο υλικό.

- *Ολοκλήρωση στρατηγικών ψηφιακής μάθησης σε αποτελεσματικές στρατηγικές αξιολόγησης, σχεδιασμού και διδασκαλίας.* Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση προσβάσιμων ΤΠΕ ως εργαλείο για τη διευκόλυνση και την ενίσχυση της συνεργατικής διδασκαλίας και των προσεγγίσεων μάθησης, τη διδασκαλία μεταξύ ομηλικών, τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων και την ετερογενή ομαδοποίηση κατά τις δραστηριότητες μάθησης.

Η χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση (ΚΣΜ· Βλέπε Κέντρο Εφαρμοσμένης Ειδικής Τεχνολογίας, 2011), προσελκύει όλο και περισσότερη προσοχή. Ο ΚΣΜ είναι μια προσέγγιση για τη χρήση προσβάσιμων ΤΠΕ για την εξατομίκευση των μαθησιακών εργαλείων και ευκαιριών ώστε να παρέχουν:

- *πολλαπλά μέσα αναπαράστασης* για να δώσουν στους μαθητές διαφορετικούς τρόπους για την απόκτηση πληροφοριών και γνώσεων·
- *πολλαπλά μέσα έκφρασης*, για να δώσουν στους μαθητές εναλλακτικούς τρόπους να αποδείξουν π ξέρουν·
- *πολλαπλά μέσα εμπλοκής* για να κερδίσουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, να τους παρακινήσουν να μάθουν και να παρουσιάσουν μαθησιακές προκλήσεις.

Για να είναι οι ΤΠΕΕ πραγματικά αποτελεσματικές ως εργαλείο για την υποστήριξη της εξατομίκευσης στη μάθηση, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι ευρύτερες σχολικές ομάδες πρέπει να έχουν υψηλές προσδοκίες για τα ακαδημαϊκά και κοινωνικά επιτεύγματα όλων των μαθητών. Υψηλές προσδοκίες για τα επιτεύγματα όλων των μαθητών πρέπει να διέπουν όλες τις πτυχές της πολιτικής και της πρακτικής για τις ΤΠΕΕ.

3.3 Μελλοντικές ευκαιρίες σχετικά με τις ΤΠΕΕ

Η εκδήλωση Ανασκόπησης +10 της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας (WSIS), το Φεβρουάριο 2013, συζήτησε το θέμα της «εκπαιδευτικής επανάστασης», που συμβαίνει σε παγκόσμιο επίπεδο, ως αποτέλεσμα της ανοικτής πρόσβασης σε ευκαιρίες μάθησης μέσω προσβάσιμων ΤΠΕ. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναλύει την ιδέα και υποστηρίζει ότι:

*Τα πιθανά οφέλη της ψηφιακής επανάστασης στην εκπαίδευση είναι πολλαπλά: τα άτομα μπορούν εύκολα να αναζητήσουν και να αποκτήσουν γνώσεις από άλλες πηγές πλην των εκπαιδευτικών και των ιδρυμάτων τους, συχνά δωρεάν· νέες ομάδες σπουδαστών είναι προσβάσιμες γιατί η μάθηση δεν είναι πλέον περιορισμένη σε συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα τάξεων ή μεθόδων και μπορεί να προσωποποιηθεί· προκύπτουν νέοι πάροχοι εκπαίδευσης· οι εκπαιδευτικοί μπορούν εύκολα να μοιραστούν και να δημιουργήσουν περιεχόμενο με συναδέλφους και μαθητές από διάφορες χώρες· και μπορεί να προσεγγιστεί ένα πολύ ευρύτερο φάσμα εκπαιδευτικών πόρων. Οι ανοιχτές τεχνολογίες επιτρέπουν σε **Όλα τα άτομα να μάθουν, Οπουδήποτε, Οποτεδήποτε, μέσω Οποιασδήποτε συσκευής, με την υποστήριξη από Οποιοδήποτε** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 3).*

Τα ευρήματα του έργου ΤΠΕΕ υποστηρίζουν πλήρως αυτούς τους ισχυρισμούς. Οι ανερχόμενες τεχνολογίες παρουσιάζουν σαφείς προκλήσεις, αλλά και μεγάλες ευκαιρίες για τη διεύρυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής στην εκπαίδευση.

Ο αντίκτυπος των Ευρύτερων Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων (MOOC) στην εκπαίδευση γενικά και στην ενταξιακή εκπαίδευση ειδικότερα είναι σχετικά άγνωστος

ακόμα. Για να εξασφαλιστεί ότι θα αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους, τα MOOC πρέπει να είναι προσιτά από την άποψη των διεπαφών προς τους χρήστες και τις πλατφόρμες, καθώς και το υλικό και το περιεχόμενο. Ωστόσο, αναγνωρίζεται η δυνατότητα να συμμορφωθούν τα MOOC με τα πρότυπα της προσβασιμότητας – όπως οι Οδηγίες για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού – και ως εκ τούτου, να ανοίξει η πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης στο μεγαλύτερο δυνατό φάσμα εκπαιδευομένων.

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν προκλήσεις για την εξασφάλιση ότι όλες οι ομάδες εντός του εκπαιδευτικού εκδοτικού οικοσυστήματος ακολουθούν αναγνωρισμένα πρότυπα προσβασιμότητας – από εμπορικούς εκδότες έως μεμονωμένους εκπαιδευτικούς στην τάξη. Η δυνατότητα για οποιονδήποτε να είναι παραγωγός εκπαιδευτικού υλικού μέσω των ΤΠΕ δημιουργεί την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ο καθένας γίνεται παραγωγός προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού.

Οδηγία 376: Οι Ευρωπαϊκές απαιτήσεις προσβασιμότητας για τις δημόσιες συμβάσεις Προϊόντων και Υπηρεσιών στον τομέα των ΤΠΕ είναι σήμερα υπό αναθεώρηση και αναμένεται να επικαιροποιηθούν και να υιοθετηθούν τον Ιανουάριο του 2014. Το παρόν έγγραφο παραθέτει τα πρότυπα που θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε όλες τις διαδικασίες προμηθειών ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καλύπτουν την παραγωγή χρηματοδοτούμενου από το δημόσιο εκπαιδευτικού υλικού.

Ευκαιρίες μπορεί να δει κανείς στις νέες εξελίξεις στις ψηφιακές εκδόσεις· ιδίως σε σχέση με το EPUB3, το οποίο έχει ενσωματωμένα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα προσβασιμότητας. Οι ηλεκτρονικές εκδόσεις που αναπτύχθηκαν από μαθητές, εκπαιδευτικούς ή εμπορικούς εκδότες χρησιμοποιώντας το EPUB3 προσφέρουν τη δυνατότητα για «ανάγνωση με τα μάτια, τα αυτιά ή τα δάχτυλα» με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω συγχρονισμένων επιλογών κείμενο-σε-λόγο και βίντεο.

Η πρόσβαση σε ένα ευρύτερο φάσμα ηλεκτρονικών πόρων, διαδικτυακών πληροφοριών και περιεχομένου για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές παρέχει πολλές ευκαιρίες, αλλά θέτει νέα προβλήματα για τους εκδότες σχετικά με την κατηγοριοποίηση, τη δημιουργία ετικετών και μετά-δεδομένων για να κάνει την αναζήτηση πιο αποδοτική για τους χρήστες.

Αναμφισβήτητα, η ανάπτυξη του ασύρματου υπολογιστικού νέφους και η χρήση κινητής τεχνολογίας στα σχολεία θα οδηγήσει στην μεγαλύτερη ευκαιρία για αλλαγή και ανάπτυξη στην διδακτική πρακτική. Ωστόσο, η υποδομή για εξατομικευμένη 1-προς-1 πληροφορική με τη χρήση κινητών συσκευών – για παράδειγμα, μέσω πρωτοβουλιών «Φέρτε τη δική σας συσκευή» (BYOD) – θα πρέπει να αναπτυχθούν με τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού ενσωματωμένες εξαρχής. Επιπλέον, τα σχολεία θα πρέπει να είναι προετοιμασμένα για την εισαγωγή της μέσω ειδικής κατάρτισης για εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες και της παροχής των βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την εκμάθηση μέσω κινητών ΤΠΕ σε όλους τους μαθητές.

Η ανακοίνωση του 2013 από την Επιτροπή προτείνει ότι:

Εκτός από τη διεύρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, η ευρύτερη χρήση των νέων τεχνολογιών και ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων μπορεί να συμβάλει στη μείωση του κόστους για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και για τους φοιτητές, ιδίως στις μειονεκτούσες ομάδες. Αυτή η οικονομική επίπτωση απαιτεί, ωστόσο, διαρκείς επενδύσεις σε υποδομές εκπαίδευσης και ανθρώπινου δυναμικού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 3).

Τα ευρήματα του έργου ΤΠΕΕ δείχνουν ότι, προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα, οι ΤΠΕ υποδομές πρέπει να είναι πραγματικά προσβάσιμες, με βάση τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού. Οι εκπαιδευτικοί πόροι ανοιχτής πρόσβασης θα είναι πραγματικά ανοιχτοί μόνο εφόσον έχουν σχεδιαστεί ώστε να είναι προσβάσιμοι για όλους τους μαθητές.

Σε όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, όλα τα σχολεία οφείλουν να ακολουθούν μια ευρύτερη δημόσια νομοθεσία και οδηγίες σχετικά με την προσβασιμότητα, χωρίς εξαιρέσεις. Πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες εργασίες για τα πρότυπα προσβασιμότητας ΤΠΕ σε πολλά διαφορετικά πλαίσια. Πολλά από αυτά τα πρότυπα έχουν άμεση εφαρμογή σε διαφορετικές εκπαιδευτικές καταστάσεις και πλαίσια. Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη για περισσότερη καθοδήγηση στο πλαίσιο της πληροφορικής και των εκπαιδευτικών πολιτικών για την εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων στο έργο των φορέων λήψης αποφάσεων, τα σχολεία, τους εκπαιδευτικούς και τους επαγγελματίες που τους υποστηρίζουν (Ευρωπαϊκός Φορέας, 2012β).

Μια πιθανή πρόκληση για τη μελλοντική εφαρμογή της πολιτικής ΤΠΕΕ θα είναι να παρακολουθεί τη συμμόρφωση με αυτά τα πρότυπα, προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα και οι απαιτήσεις των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ικανοποιούνται. Πολιτικές σε επίπεδο σχολείου και σχέδια δράσης για τις ΤΠΕΕ είναι αναγκαίες ως εργαλείο για τη διασφάλιση του δικαιώματος των μαθητών σε προσβάσιμες ΤΠΕ. Οι ειδικοί στόχοι για τις ΤΠΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια επιτυχίας για την παρακολούθηση της εφαρμογής των σχεδίων βελτίωσης του σχολείου.

3.4 Παρακολούθηση των εξελίξεων σχετικά με τις ΤΠΕΕ

Οι τομείς στους οποίους μπορούν να εντοπιστούν οι εξελίξεις που επηρεάζουν τις ΤΠΕΕ (όπως περιγράφεται στην ενότητα 3.2 παραπάνω) χαρτογραφούνται με σαφήνεια στις τέσσερις από τις βασικές προτάσεις της ΣΗΕΔΑΑ (2006) που εξετάστηκαν στο πλαίσιο του έργου ΤΠΕΕ: οι ΤΠΕ ως εργαλείο για την προώθηση της ισότητας, η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ ως δικαίωμα, η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού, η προώθηση της έρευνας που υιοθετεί μια προσέγγιση προσανατολισμένη στον χρήστη.

Ωστόσο, η συλλογή δεδομένων και η παρακολούθηση είναι περιοχές που δέχονται σήμερα λιγότερη προσοχή στις ευρωπαϊκές χώρες. Τα συμπεράσματα της έκθεσης του 2001 του Φορέα σχετικά με τις ΤΠΕ στην Ειδική Αγωγή υποστήριξε ότι υπήρχε ανάγκη για περισσότερα δεδομένα σχετικά με την πρόοδο που προκύπτει από τις εφαρμοζόμενες πολιτικές. Τα ευρήματα του προγράμματος ΤΠΕΕ δείχνουν ότι αυτό εξακολουθεί να είναι σημαντικό και ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις σε σχέση με την παρακολούθηση των πολιτικών και πρακτικών για τις ΤΠΕΕ.

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής καλεί για πιο τεκμηριωμένες πολιτικές και υποστηρίζει ότι υπάρχει ανάγκη για τις χώρες να «αναπτύξουν εργαλεία μέτρησης και δείκτες για να παρακολουθούν πιο στενά την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α, σελ. 13).

Τα ευρήματα του προγράμματος ΤΠΕΕ δείχνουν ότι η συλλογή δεδομένων σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία και τη μάθηση καλύπτει όλο και περισσότερο ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, αλλά σπάνια οδηγεί σε πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των προσβάσιμων τεχνολογιών στις αίθουσες διδασκαλίας. Σε γενικές γραμμές, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι πληροφορίες για την παρακολούθηση της χρήσης των ΤΠΕΕ είναι περιορισμένες και, όπου είναι διαθέσιμες, η επίδραση των ΤΠΕ στην ένταξη πρέπει να προκύπτει και όχι να δηλώνεται ρητά.

Οι δραστηριότητες του έργου ΤΠΕΕ δείχνουν την ανάγκη για πρακτικά εργαλεία λήψης αποφάσεων που μπορούν να χρησιμοποιούν για να παρακολουθούν:

- την αποτελεσματικότητα των πολιτικών ΤΠΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης, των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων των δεδομένων
- το σχολικό έργο ΤΠΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πλαισίων, των δεικτών ελέγχου και στη συνέχεια η παρακολούθηση των επιπέδων εμπιστοσύνης των ενδιαφερομένων στη χρήση των ΤΠΕ, καθώς και των ικανοτήτων και των επιτευγμάτων των μαθητών στις ΤΠΕ
- τις ειδικές πτυχές των διατάξεων ΤΠΕΕ, όπως η κατάρτιση στις ΤΠΕ, ή η παροχή, η χρήση και αποτελεσματικότητα της υποστηρικτικής τεχνολογίας.

Σε απάντηση αυτής της αισθητής ανάγκης, έχει αναπτυχθεί ένα πλαίσιο για την παρακολούθηση των βασικών πτυχών της πολιτικής ΤΠΕΕ. Αυτό το πλαίσιο παρουσιάζεται στο παράρτημα 3.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της Πολιτικής ΤΠΕΕ αξιοποιεί όλα τα πορίσματα του έργου ΤΠΕΕ και βασίζεται στο σχήμα για τη συλλογή δεδομένων που προτείνεται σε προηγούμενη εργασία (UNESCO, 2009· Ευρωπαϊκός Φορέας, 2009, 2011α). Ο στόχος του προτεινόμενου πλαισίου είναι να περιγράψει μια ατζέντα για τον αρχικό έλεγχο και, στη συνέχεια, την παρακολούθηση της εφαρμογής μιας ανά σύστημα, πολιτικής πολλαπλών επιπέδων για τις ΤΠΕΕ.

Οι ειδικοί στόχοι του πλαισίου είναι να αποτελέσουν τη βάση για τη συλλογή πληροφοριών που:

- να καθοδηγούν τη γενική συλλογή της σχετικής βάσης δεδομένων για τη συγκριτική αξιολόγηση πολιτικών και την παρακολούθηση των ΤΠΕΕ
- να προσδιορίζουν με σαφήνεια τις περιοχές που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με τον προσδιορισμό της προόδου και των εξελίξεων στις ΤΠΕΕ, τα θέματα και τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν
- να οδηγούν στον εντοπισμό των προσεγγίσεων που ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις οργανωτικές ανάγκες ΤΠΕΕ, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο με την παρακολούθηση των επιτευγμάτων σε αυτά τα επίπεδα κατά την πάροδο του χρόνου.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της πολιτικής ΤΠΕΕ δεν είναι ένα τελικό προϊόν· αλλά πιο σωστά προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως ερέθισμα για συζήτηση και ένα μέσο για την περαιτέρω προώθηση της παρακολούθησης των εξελίξεων ΤΠΕΕ στις ευρωπαϊκές χώρες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Στη σημερινή κοινωνία της γνώσης, η πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε διάφορες πολιτικές αρένες – την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας (WSIS) και τις οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών – οι ΤΠΕ αναγνωρίζονται ως αναπόσπαστο μέρος σε πολλές πτυχές της ζωής των πολιτών και πρέπει να τονιστεί η σημασία τους ως εργαλείο για την προώθηση της ευρύτερης κοινωνικής ένταξης.

Όταν χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά, οι ΤΠΕ μπορούν να επιτρέψουν την ενταξιακή εκπαίδευση εντός και μεταξύ των σχολείων και την υποστήριξη της εργασίας των σχολείων ως κοινότητες μάθησης. Οι ΤΠΕ έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν το σεβασμό στη διαφορετικότητα ως ένα βήμα προς τη μάθηση σε όλες τις κοινότητες.

Η πρόσβαση σε ΤΠΕ που να υποστηρίζουν την ένταξη απαιτεί μία ευρέως διαθέσιμη, οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη τεχνολογία. Απαιτεί, επίσης, πρόσβαση σε κατάλληλα προσαρμοσμένα και προσιτά υλικά μάθησης που να προσφέρουν σε όλους τους εκπαιδευόμενους ίσες ευκαιρίες μάθησης.

Ο ψηφιακός αποκλεισμός είναι ένα πολύπλοκο θέμα που έχει αντίκτυπο στις εκπαιδευτικές και ευρύτερες κοινωνικές εμπειρίες πολύ περισσότερων ανθρώπων από ό,τι εκείνους που αναγνωρίζονται ως άτομα με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η πρόσβαση και υποστήριξη στη χρήση προσβάσιμης διαδεδομένης και εξειδικευμένης υποστηρικτικής τεχνολογίας που μειώνει το ψηφιακό αποκλεισμό, απαιτεί μια συστημική προσέγγιση στην πολιτική και την πρακτική που θα δεσμεύει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Τα συνολικά ευρήματα του έργου ΤΠΕΕ δείχνουν ότι υπάρχουν τέσσερις πιθανοί μοχλοί που θα πρέπει να αξιοποιηθούν περαιτέρω στην προσπάθεια για την αντιμετώπιση του ψηφιακού αποκλεισμού:

- οι δημόσιες συμβάσεις σε εθνικό, περιφερειακό και οργανωτικό επίπεδο που ενσωματώνουν την προσβασιμότητα ως κριτήριο για τη χρήση κατά την προμήθεια υλικού ΤΠΕ, λογισμικού και ψηφιακού υλικού εκμάθησης
- ένα ευρύ πρόγραμμα κατάρτισης για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στο οικοσύστημα ΤΠΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των γονέων, των εκπαιδευτικών, των διευθυντών σχολείων, του προσωπικού υποστήριξης ΤΠΕ, των διαχειριστών των ιστοσελίδων και ΤΠ και των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης
- οι πολιτικές σε επίπεδο σχολείου και τα σχέδια δράσης για τις ΤΠΕΕ που είναι συμβατές με τις πολιτικές σε εθνικό επίπεδο και παρακολουθούνται αποτελεσματικά, έτσι ώστε να ενημερώνουν την ευρύτερη εφαρμογή των ΤΠΕΕ
- η υποστήριξη της κατανόησης των διευθυντών όσον αφορά τις θετικές συμπεριφορές προς και το όραμα σχετικά με τις ΤΠΕΕ.

Αυτοί οι τέσσερις παράγοντες απαιτούν περαιτέρω δράση, εξέταση και μελέτη τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Κατά τη διάρκεια του έργου ΤΠΕΕ, ένα επαναλαμβανόμενο μήνυμα είναι ότι η επιτυχής χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής ένταξης των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχει θετικά αποτελέσματα σε όλους τους μαθητές. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην έκθεση ΠΥ που υποστηρίζει ότι: «οι επενδύσεις στην προσβασιμότητα έχουν οφέλη και για ευρύτερες ομάδες του πληθυσμού» (2013α, σελ. 14.).

Η αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα καλής πρακτικής διδασκαλίας για όλους τους μαθητές. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι οι ΤΠΕΕ απαιτούν μια νέα παιδαγωγική για τη μάθηση, βασισμένη στη χρήση των ΤΠΕ για την ενδυνάμωση όλων των εκπαιδευόμενων ώστε να λαμβάνουν αποφάσεις για τη μάθησή τους και στη συνέχεια να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις επιλογές και τις αποφάσεις τους.

Η εφαρμογή των ΤΠΕΕ περιλαμβάνει «αποδιοργανωτική αλλαγή» (Sachs, 2013) για όλους τους ενδιαφερόμενους. Οι ΤΠΕΕ προκαλούν κατ'ανάγκη όλους τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες να προσαρμόσουν τον τρόπο σκέψης τους και στη συνέχεια τους τρόπους εργασίας, προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια και να καταστεί δυνατό σε όλους τους μαθητές να επωφεληθούν από τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που μπορούν να προσφέρουν οι ΤΠΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Becta, 2007. *Quality principles for digital learning resources* [Ποιοτικές αρχές για πηγές ψηφιακής μάθησης]. Coventry: Becta
- Caldwell, B.J., 2009. *The power of networks to transform education: An international perspective* [Η δύναμη των δικτύων στη μεταμόρφωση της εκπαίδευσης: Μία διεθνής προοπτική]. London: iNet/Specialist Schools and Academies Trust
- Center for Applied Special Technology [Κέντρο Εφαρμοσμένης Ειδικής Τεχνολογίας] (CAST), 2011. *Universal Design for Learning Guidelines version 2.0* [Καθολικός Σχεδιασμός για τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Μάθησης έκδοση 2.0]. Wakefield, Massachusetts: CAST
- Ebersold, S., 2011. *Inclusion of students with disabilities in tertiary education and employment* [Η ένταξη των μαθητών με αναπηρίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην εργασία]. Paris: OECD
- Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, 2009. *Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική σχετικά με την Ένταξη στην Εκπαίδευση*. Παρίσι: UNESCO
- Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών/Διεθνές Γραφείο της Εκπαίδευσης, 2008. *Συμπεράσματα και Συστάσεις της 48ης Συνεδρίασης του Εκπαιδευτικού Συνεδρίου σχετικά με την Εκπαίδευση*. (ED/BIE/CONFINTED 48/5). Γενεύη: UNESCO IBE
- Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών Ινστιτούτο για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στη Εκπαίδευση και ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2011. *ΤΠΕ στην Εκπαίδευση για Ανθρώπους με Αναπηρίες: Ανασκόπηση της καινοτόμης πρακτικής*. Μόσχα: UNESCO ΙΤΠΕ. Έκθεση διαθέσιμη διαδικτυακά στο: <http://iite.unesco.org/publications/3214682/> (Προσπελάστηκε το Νοέμβριο του 2013)
- Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών/Παγκόσμια Πρωτοβουλία για τις Ενταξιακές Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (G3ict), (υπό δημοσίευση). *Πρότυπο Πολιτικό Έγγραφο για τις Ενταξιακές ΤΠΕ για την Εκπαίδευση*. Παρίσι: UNESCO
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013α. *Ανακοίνωση Της Επιτροπής Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Το Συμβούλιο, Την Ευρωπαϊκή Οικονομική Και Κοινωνική Επιτροπή Και Την Επιτροπή Των Περιφερειών. Άνοιγμα της εκπαίδευσης: καινοτόμοι μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης για όλους μέσω νέων τεχνολογιών και ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων*. {SWD(2013) 341 final}. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013β. *Έρευνα στα Σχολεία: ΤΠΕ στην Εκπαίδευση. Συγκριτική Αξιολόγηση της Πρόσβασης, της Χρήσης και των Αντιλήψεων σε σχέση με την Τεχνολογία στα Σχολεία της Ευρώπης*. Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή/Watkins, A. (ed.), 2001. *Information and Communication Technology in Special Needs Education* [Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών στην Ειδική Αγωγή]. Middelfart: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή

- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή/Kyriazopoulou, M. και Weber, H. (επιμ.), 2009. *Ανάπτυξη δεικτών – για τη συνεκπαίδευση στην Ευρώπη*. Οντένσε: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2011α. *Participation in Inclusive Education: A Framework for Developing Indicators* [Συμμετοχή στην Ενταξιακή Εκπαίδευση: Ένα πλαίσιο για την Ανάπτυξη Δεικτών]. Οντένσε: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2011β. *Η Χαρτογραφηση της Εφαρμογης Πολιτικων για την Ενταξιακη Εκπαιδευση: Μια διερεύνηση των προκλήσεων και των ευκαιριών για την ανάπτυξη δεικτών*. Οντένσε: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2012α. *Special Needs Education Country Data [Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες Δεδομένα των Χωρών]*. Οντένσε: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή
- Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή, 2012β. *Promoting Accessible Information for Lifelong Learning: Recommendations and findings of the i-access project* [Προώθηση των Προσβάσιμων Πληροφοριών για τη Δια Βίου Μάθηση: Συστάσεις και ευρύματα του προγράμματος ε-πρόσβαση]. Οντένσε: Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ανάπτυξη στην Ειδική Αγωγή
- Ηνωμένα Έθνη, 2006. *Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες*. Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη
- Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU), 2012. *The Impact of Broadband on the Economy: Research to Date and Policy Issues* [Η επίδραση της Ευρωζωνικής στην Οικονομία]. Geneva: ITU
- Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU), 2013α. *The ICT Opportunity for a Disability Inclusive-Development Framework* [Η Ευκαιρία ΤΠΕ για ένα πλαίσιο σχετικά με την Αναπηρία-Ενταξιακή Εκπαίδευση]. Geneva: ITU
- Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU), 2013β. *The World in 2013: ICT Facts and Figures* [Ο Κόσμος το 2013: ΤΠΕ Γεγονότα και Νούμερα]. Geneva: ITU
- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), 2007. *Μαθητές με Αναπηρίες, Μαθησιακές Δυσκολίες και Μειονεκτήματα: Πολιτικές, Στατιστικές και Δείκτες*. Παρίσι: ΟΟΣΑ
- Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, 2010. *Έγγραφο αποτελεσμάτων*. Γενεύη: Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας/Παγκόσμια Τράπεζα, 2011. *Παγκόσμια Έκθεση σχετικά με την Αναπηρία*. Γενεύη: ΠΟΥ
- Sachs, J., 2013. Keynote given at the *World Summit on the Information Society (WSIS) +10 Review Event* [Κέντρική Ομιλία που παρουσιάστηκε στη Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας Εκδήλωση Ανασκόπησης +10 Επανεξέτασης], Φεβρουάριος 2013
- World Summit on the Information Society [Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας], 2013. *World Summit on the Information Society (WSIS) +10 Review Event* [Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας Εκδήλωση Ανασκόπησης +10], Φεβρουάριος του 2013. Η ηλεκτρονική πηγή είναι διαθέσιμη

ηλεκτρονικά στο: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/wsis-10-review-event-25-27-february-2013/about-wsis-10/>
(Προσπελάστηκε το Νοέμβριο του 2013)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αναδυόμενες τεχνολογίες – «εργαλεία, έννοιες, καινοτομίες και εξελίξεις που χρησιμοποιούνται σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια για να εξυπηρετήσουν διαφορετικούς σκοπούς που σχετίζονται με την εκπαίδευση» ... αυτές είναι «δυναμικά διασπαστικές, όχι πλήρως κατανοητές, και δεν έχουν ακόμη πλήρως ερευνηθεί».

(<http://www.icde.org/filestore/News/2004-2010/2010/G.Veletsianose-bookEmergingTechnologies.pdf>)

Cloud-based λύσεις/Cloud υπηρεσίες – οι υπηρεσίες cloud παρέχονται μέσω του Διαδικτύου από περιοχές απομακρυσμένες από τον τελικό χρήστη και το ίδρυμα τους.

(<http://iite.unesco.org/pics/publications/en/files/3214674.pdf>)

Εναλλακτική/Επαυξητική Επικοινωνία (ΕΕΕ) – επιπλέον τρόπους για να βοηθηθούν οι άνθρωποι που δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν με την ομιλία ή το γράψιμο ώστε να μπορέσουν να επικοινωνούν ευκολότερα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη νοηματική και τις χειρονομίες (συστήματα χωρίς υποστήριξη) και βιβλία ή ειδικούς υπολογιστές (υποστηρικτικά συστήματα).

(Διεθνής Κοινωνία της Εναλλακτικής και Επαυξητικής Επικοινωνίας, http://www.isaac-online.org/en/aac/what_is.html)

Εξατομικευμένη μάθηση – στοχεύει στην προώθηση εκπαιδευτικών ευκαιριών που επικεντρώνονται στο μαθητή, μεταγνωστικών στρατηγικών και στο διάλογο μεταξύ μαθητή-δασκάλου. Η φωνή του μαθητή είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση όλων των στρατηγικών διδασκαλίας. Η εξατομίκευση περιλαμβάνει επίσης πιο στενή συνεργασία με τους γονείς και τις οικογένειες για την αντιμετώπιση κάθε ανάγκης υποστήριξης με ένα πιο ολιστικό τρόπο και εποικοδομητικά εμπλέκει τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές στην αξιολόγηση με βάση τους στόχους.

Η εξατομίκευση δεν είναι «εξατομίκευση της μάθησης», η οποία είναι ουσιαστικά μία δράση από την πλευρά του εκπαιδευτικού. Η συμμετοχή του μαθητή και η εμπλοκή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διάκριση μεταξύ των δύο προσεγγίσεων.

(<http://www.european-agency.org/agency-projects/ra4al/synthesis-report>)

Καθολικός Σχεδιασμός – ο σχεδιασμός των προϊόντων, των περιβαλλόντων, των προγραμμάτων και των υπηρεσιών ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, χωρίς την ανάγκη προσαρμογών ή ειδικών σχεδιασμών. Ο «Καθολικός Σχεδιασμός» δεν αποκλείει τις υποστηρικτικές συσκευές για ειδικές ομάδες ατόμων με αναπηρία, όταν αυτό είναι απαραίτητο.

(<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>)

Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση – μία προσέγγιση για την αντιμετώπιση της διαφορετικότητας των αναγκών των μαθητών προτείνοντας ευέλικτους στόχους, μεθόδους, υλικά και διαδικασίες αξιολόγησης που υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες όλων των μαθητών. Τα αναλυτικά προγράμματα που δημιουργούνται σύμφωνα με τον ΚΣΜ έχουν σχεδιαστεί από την αρχή για να καλύψουν τις ανάγκες όλων των μαθητών. Ένα πλαίσιο ΚΣΜ ενσωματώνει τον ευέλικτο σχεδιασμό των καταστάσεων μάθησης με προσαρμόσιμες επιλογές οι οποίες επιτρέπουν σε όλους τους μαθητές να προχωρήσουν μόνοι τους, από προσωπικά σημεία εκκίνησης.

(<http://www.udlcenter.org/aboutudl>)

Κινητές τεχνολογίες– «Τα κινητά επιτρέπουν παντού την πρόσβαση σε πληροφορίες, κοινωνικά δίκτυα, εργαλεία για τη μάθηση και τη παραγωγικότητα και πολλά άλλα. Οι κινητές συσκευές συνεχίζουν να εξελίσσονται, αλλά είναι η αύξηση της πρόσβασης σε προσιτά και αξιόπιστα δίκτυα που οδηγεί αυτή την τεχνολογία τώρα. Τα κινητά είναι ικανές συσκευές υπολογιστή από μόνες τους— και είναι όλο και περισσότερο η πρώτη επιλογή του χρήστη για πρόσβαση στο Διαδίκτυο».

(<http://www.nmc.org/pdf/2011-Horizon-Report.pdf>)

Κοινωνία της πληροφορίας – «μία κοινωνία στην οποία η δημιουργία, η διανομή και η διαχείριση της πληροφορίας έχουν γίνει οι πιο σημαντικές οικονομικές και πολιτιστικές δραστηριότητες ... Η Κοινωνία της πληροφορίας θεωρείται ένα απαραίτητο προηγούμενο βήμα για το χτίσιμο των Κοινωνιών των Γνώσεων.»

(http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/C I/pdf/ifap/ifap_template.pdf)

Κοινωνίες της γνώσης – Οι κοινωνίες της γνώσης σύμφωνα με την UNESCO είναι κοινωνίες στις οποίες οι άνθρωποι έχουν τις δυνατότητες όχι μόνο να αποκτήσουν πληροφορίες, αλλά και να τις μετατρέψουν σε γνώση και κατανόηση, η οποία τους δίνει τη δυνατότητα να ενισχύσουν την επιβίωση τους και να συμβάλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των κοινωνιών τους.

(UNESCO, 2010. *Προς Ενταξιακές Κοινωνίες της Γνώσης. Μία ανασκόπηση των δράσεων της UNESCO για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της Παγκόσμιας Διάσκεψης Κορυφής για την Κοινωνία της Πληροφορίας WSIS.* <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001878/187832e.pdf>)

Πλατμόρφες μάθησης – «μία ενσωματωμένη σειρά από διαδραστικές υπηρεσίες στο διαδίκτυο που παρέχουν στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και άλλους που εμπλέκονται στην εκπαίδευση πληροφορίες, εργαλεία και πόρους για την υποστήριξη και την ενίσχυση της εκπαιδευτικής παράδοσης και διαχείρισης. Δεν είναι ένα ενιαίο «από το ράφι» προϊόν, αλλά μία συλλογή από εργαλεία και υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί για την υποστήριξη της διδασκαλίας, της μάθησης, της διαχείρισης και της διοίκησης.»

(http://dera.ioe.ac.uk/1485/1/becta_2010_useoflearningplatforms_report.pdf)

Πληροφορίες – στο πλαίσιο του έργου i-πρόσβαση ο όρος «πληροφορία» επεκτείνεται σε οποιαδήποτε δεδομένη μορφή – έντυπη ή ηλεκτρονική, ηχητική ή οπτική – και επεκτείνεται επίσης στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση να καλύψει για παράδειγμα, τη δυνατότητα επικοινωνίας με έναν οργανισμό για τη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες. Το επίκεντρο του προγράμματος βρίσκεται σε πληροφορίες σχετικές με τη δια βίου μάθηση. Ωστόσο οι συστάσεις του προγράμματος i-πρόσβαση είναι εξίσου πολύτιμες για οποιαδήποτε μορφή παροχής πληροφοριών.

(<http://www.european-agency.org/agency-projects/i-access/i-access-files/i-access-report.pdf>)

Προσβασιμότητα – Το άρθρο 9 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών ορίζει την προσβασιμότητα ως εξής: «για να μπορέσουν τα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Κράτη Μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την πρόσβαση στα άτομα με αναπηρίες, σε ισότιμη βάση με όλους τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την ενημέρωση και την επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών και των συστημάτων της πληροφορίας και των επικοινωνιών, και σε άλλες εγκαταστάσεις

και υπηρεσίες που είναι ανοιχτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές.»

(<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>)

Προσβάσιμες πληροφορίες – στο πλαίσιο των προσβάσιμων πληροφοριών του έργου i-πρόσβαση οι προσβάσιμες πληροφορίες γίνονται κατανοητές ως πληροφορίες που παρέχονται σε μορφές που επιτρέπουν σε κάθε μαθητή να αποκτήσει πρόσβαση σε περιεχόμενο «σε ίση βάση με τους άλλους.»

(<http://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>)

Σχεδιασμός για όλους – μία προσέγγιση σχεδιασμού για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν από όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους.

(<http://www.european-agency.org/publications/ereports/ICTs-in-Education-for-People-With-Disabilities/ICTs-in-Education-for-people-with-disabilities.pdf>)

Ο Σχεδιασμός για όλους «χρησιμοποιείται για να περιγράψει μία φιλοσοφία σχεδιασμού με στόχο τη χρήση των προϊόντων, υπηρεσιών και συστημάτων από όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους χωρίς την ανάγκη για προσαρμογές». Ο Σχεδιασμός για όλους είναι ένας σχεδιασμός για την ανθρώπινη διαφορετικότητα, την κοινωνική ένταξη και ισότητα.

(EIDD Stockholm Declaration, 2004 – <http://www.designforalleurope.org/Design-for-All/EIDD-Documents/Stockholm-Declaration/>).

Τεχνολογία – χρησιμοποιείται συχνά ως μία άλλη λέξη για τις ΤΠΕ, μολονότι στην κυριολεξία η λέξη «τεχνολογία» μπορεί να σημαίνει σχεδόν οποιοδήποτε τύπο εργαλείου ή εφαρμοσμένης γνώσης. Για παράδειγμα, το μολύβι και το χαρτί, οι πλάκες, οι μαυροπίνακες αποτελούν όλα είδη τεχνολογικής γραφής.

(<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475E.pdf>)

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) – «αποτελείται από όλα τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούνται για το χειρισμό των πληροφοριών και των βοηθημάτων στην επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων τόσο των υπολογιστών όσο και του hardware του δικτύου καθώς και του απαραίτητου λογισμικού, οι ΤΠΕ αποτελούνται από τις ΤΕ καθώς και την τηλεφωνία, τα μέσα προβολής, και όλους τους τύπους ακουστικής και οπτικής επεξεργασίας και μετάδοσης.»

(<http://foldoc.org/Information+and+Communication+Technology>)

Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών, που σημαίνει υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, ψηφιακές κάμερες, συστήματα πλοήγησης μέσω δορυφόρου, ηλεκτρονικά όργανα και καταγραφές δεδομένων, ραδιόφωνο, τηλεόραση, δίκτυα υπολογιστών, δορυφορικά συστήματα...σχεδόν οτιδήποτε διαχειρίζεται και επικοινωνεί πληροφορίες ηλεκτρονικά. Οι ΤΠΕ περιλαμβάνουν τόσο τις συσκευές (εξοπλισμό) όσο και το λογισμικό (τα προγράμματα που βρίσκονται μέσα στον εξοπλισμό).

(<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475E.pdf>)

Υποστηρικτικές τεχνολογίες (ΥΤ) – «προσαρμοσμένες συσκευές που βοηθούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες να έχουν πρόσβαση σε κάθε είδους τεχνολογικών προϊόντων και υπηρεσιών. Οι ΥΤ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ΤΠΕ, από εξατομικευμένα πληκτρολόγια και λογισμικό αναγνώρισης ομιλίας μέχρι υπολογιστές με οθόνες Braille και κλειστά συστήματα υποπλισμού για την τηλεόραση.»

(http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/policy/accessibility/assist_tech/index_en.htm)

Η Βρετανική Ένωση Υποστηρικτικής Τεχνολογίας (BATA) αναφέρει ότι «οι ΥΤ είναι οποιοδήποτε στοιχείο, εξοπλισμός, υλικό, λογισμικό, προϊόν ή υπηρεσία που διατηρεί, αυξάνει ή βελτώνει τις λειτουργικές δυνατότητες των ατόμων κάθε ηλικίας, ειδικά εκείνων με αναπηρίες, και τους δίνει τη δυνατότητα να επικοινωνούν ευκολότερα, να μάθουν, να απολαμβάνουν και να ζουν καλύτερες, περισσότερο ανεξάρτητες ζωές.»

(<http://www.bataonline.org/further-assistive-technology-definition>)

Ψηφιακή παιδεία – βασικές δεξιότητες υπολογιστών, όπως είναι η επεξεργασία κειμένου και η σύνδεση στο διαδίκτυο. (1) Αναφέρεται στις «δεξιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη ψηφιακής ικανότητας. Υποστηρίζεται από τις βασικές δεξιότητες στις ΤΠΕ και τη χρήση των υπολογιστών για την ανάκτηση, την αποθήκευση, την παραγωγή, την παρουσίαση και την ανταλλαγή πληροφοριών, και την επικοινωνία και συμμετοχή σε συνεργατικά δίκτυα μέσω του Διαδικτύου».

([http://www.europarl.europa.eu/registre/docs_autres_institutions/commission_europeenne/sec/2008/2629/COM_SEC\(2008\)2629_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/registre/docs_autres_institutions/commission_europeenne/sec/2008/2629/COM_SEC(2008)2629_EN.pdf))

Ψηφιακό χάσμα – αναφέρεται στο «χάσμα μεταξύ εκείνων που μπορούν να επωφεληθούν από τη ψηφιακή τεχνολογία και εκείνων που δε μπορούν».

(<http://www.digitaldivide.org/digital-divide/digital-divide-defined/digital-divide-defined/>)

Ψηφιοποίηση – (όπως το ψηφιακό περιεχόμενο, οι ψηφιακές συσκευές, οι ψηφιακοί πόροι, η ψηφιακή τεχνολογία) – ουσιαστικά, είναι μία άλλη λέξη για τους υπολογιστές και την τεχνολογία των υπολογιστών. (Οι Υπολογιστές αποθηκεύουν και επεξεργάζονται πληροφορίες με τη μετατροπή όλων των στοιχείων σε αριθμούς – ψηφία.)

(<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475E.pdf>)

Ένα πιο εκτενές γλωσσάρι των όρων που χρησιμοποιήθηκαν στο έργο ΤΠΕΕ είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict4i-glossary>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Περιοχή της ιστοσελίδας του έργου

- Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το έργο ΤΠΕΕ, καθώς και το σύνολο των αποτελεσμάτων και των υλικών, είναι διαθέσιμα προς μεταφόρτωση από την ειδική περιοχή στην ιστοσελίδα του έργου.

Αυτές περιλαμβάνουν:

- ατομικές εκθέσεις των χωρών που περιγράφουν την πολιτική και πρακτική στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ΤΠΕΕ: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict4i-country-reports>
- μία ανασκόπηση της Ευρωπαϊκής και διεθνούς πολιτικής για την στήριξη των ΤΠΕΕ, συγκεκριμένα οι δηλώσεις και τα ψηφίσματα από το πρόσφατο Συμβούλιο των Υπουργών σε σχέση με τις ΤΠΕ: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict-for-inclusion-documents/policy-supporting-ict-for-inclusion.pdf>
- μία ανασκόπηση της ερευνητικής βιβλιογραφίας σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση, η οποία καλύπτει τις διεθνείς πηγές (όπως οι εργασίες της UNESCO και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης), καθώς και πληροφορίες σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο από τις συμμετέχουσες χώρες: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict-for-inclusion-documents/ΤΠΕΕ-Research-Literature-Review.pdf>
- μία περιοχή στο διαδίκτυο με δυνατότητα διαδικτυακής αναζήτησης όλων των εθνικών πηγών σχετικά με τις ΤΠΕΕ, όπου παρουσιάζονται καινοτόμα παραδείγματα και ερευνητικές περιλήψεις σχετικά με τα κύρια θέματα του έργου: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/>
- μία διαδικτυακή παραβολή των συνδέσμων με τις υπάρχουσες πηγές και βάσεις δεδομένων από τους οργανισμούς που εργάζονται σε διεθνή και Ευρωπαϊκά επίπεδα: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/international-resources>
- ένα πλήρες γλωσσάρι των όρων που χρησιμοποιήθηκαν στο έργο: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/ict4i-glossary>

Το Πλαίσιο και η Μεθοδολογία του έργου

Το Πλαίσιο και η Μεθοδολογία του έργου περιγράφει τη συνολική μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στο έργο Τεχνολογίες της Επικοινωνίας και των Πληροφοριών για την Ένταξη (ΤΠΕΕ). Αυτή η επισκόπηση έχει συνταχθεί με σκοπό να συνοδεύει όλα τα άλλα αποτελέσματα του έργου ΤΠΕΕ. Ο στόχος είναι να περιγράψει το εννοιολογικό πλαίσιο, καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά και τις παραμέτρους για το έργο και να παρέχει μία συνολική εικόνα των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη συλλογή δεδομένων και την επακόλουθη ανάλυση.

Το Πλαίσιο και η Μεθοδολογία του έργου είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στο: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/project-framework-and-methodology>

ΤΠΕΕ ηλεκτρονική δημοσίευση

Όλες οι πληροφορίες του έργου, τα βασικά ευρήματα και οι συστάσεις που παρουσιάζονται στη συνθετική έκθεση του έργου ΤΠΕΕ έχουν διασταυρωθεί και συνδεθεί

με τις αρχικές πηγές των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν μέσω των δραστηριοτήτων του έργου, που καλύπτουν τις εκθέσεις των χωρών, την πολιτική του έργου και τις ερευνητικές επισκοπήσεις, την πολιτική και πρακτική των παραδειγμάτων, τις πηγές και τις περιλήψεις των ερευνών.

Αυτή η πιο εκτεταμένη πηγή είναι διαθέσιμη ως προσιτή ηλεκτρονική δημοσίευση (μόνο στην Αγγλική γλώσσα), και είναι διαθέσιμη προς μεταφόρτωση από: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΠΕΕ

Το πλαίσιο παρακολούθησης της Πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ έχει αναπτυχθεί σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει μια ανησυχία που προκύπτει από τις δραστηριότητες του έργου ΤΠΕΕ – την ανάγκη να παρακολουθείται η στήριξη που παρέχεται στους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία, προκειμένου να διασφαλίσει ένα συνεκτικό σύστημα πολιτικής ΤΠΕΕ και την παροχή αυτού βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Το πλαίσιο που παρουσιάζεται εδώ θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα εργαλείο για την υποστήριξη των διαφόρων φάσεων της υλοποίησης της πολιτικής: τον έλεγχο της τρέχουσας κατάστασης· την εξασφάλιση ότι οι βασικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της πολιτικής είναι στη θέση τους· την υλοποίηση των στρατηγικών δράσεων που συνδέονται με τους στόχους της πολιτικής· την παρακολούθηση όλων των δραστηριοτήτων εφαρμογής της πολιτικής· και τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα της εφαρμογής της πολιτικής. Οι φάσεις μπορούν να θεωρηθούν ως κυκλικές, αφού οι δράσεις παρακολούθησης και διάδοσης κατ'ανάγκη οδηγούν σε περαιτέρω ενέργειες ελέγχου και ούτω καθεξής.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της Πολιτικής ΤΠΕΕ παρέχει μια δομή διάρθρωσης για τις χώρες ώστε να συζητήσουν, να προσαρμοστούν και να αναπτύξουν τη δική τους συλλογή δεδομένων για τον έλεγχο και τη συγκριτική αξιολόγηση πολιτικών, καθώς την παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το πλαίσιο έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί περαιτέρω εντός των μεμονωμένων πλαισίων της χώρας, προκειμένου να:

- εξασφαλίσει ότι τα δικαιώματα όλων των εκπαιδευόμενων σε σχέση με την πρόσβαση στις ΤΠΕ πληρούνται και
- να εξετάσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων παροχής ΤΠΕΕ.

Το πλαίσιο εξετάζει όλες τις πτυχές των υποδομών για τις ΤΠΕΕ. Παρουσιάζει μια πιθανή απάντηση στην πρόταση κλειδί της ΣΗΕΔΑΑ που καλεί για συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο για την προώθηση της ισότητας, την πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ ως δικαίωμα, την κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού και την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης στις ΤΠΕ. Αυτά τα τέσσερα ζητήματα είναι θέματα που επαναλαμβάνονται και που υποστηρίζουν το γενικό περιεχόμενο του Πλαισίου Παρακολούθησης της Πολιτικής.

Το πλαίσιο μελετά τα ζητήματα που επισημαίνονται στο σχέδιο ως εξελίξεις που έχουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο επάνω στην πολιτική και την πρακτική σχετικά με τις ΤΠΕΕ (ανατρέξτε στην ενότητα 3.2 της παρούσας έκθεσης).

Το πλαίσιο καλύπτει διαφορετικά επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος που επηρεάζουν την εκπαιδευτική εμπειρία των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες – ένα μεμονωμένο μαθητή, τον εκπαιδευτικό/την τάξη, το σχολείο, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Παρόλο που το πλαίσιο έχει καταρτιστεί ως γενικό εργαλείο, που καλύπτει όλα τα επίπεδα του συστήματος ΤΠΕΕ, μπορεί ενδεχομένως να χρησιμοποιηθεί και για την παρακολούθηση της πολιτικής σε ένα ή περισσότερα συγκεκριμένα επίπεδα.

Το πολυ-επίπεδο αυτό πλαίσιο είναι σύμφωνο με τις τρέχουσες και προηγούμενες εργασίες για την αποτελεσματική συλλογή δεδομένων για την ενταξιακή εκπαίδευση, (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, 2007· Ebersold, 2011· Ευρωπαϊκός Φορέας, 2011β· Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας/Παγκόσμια Τράπεζα, 2011· UNESCO/G3ict, υπό δημοσίευση).

Το πλαίσιο παρακολούθησης της πολιτικής ΤΠΕΕ βασίζεται σε τρεις άξονες:

(i) Την ανάγκη συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων φορέων κατά την παρακολούθηση της πολιτικής

- Οι βασικοί ενδιαφερόμενοι και εταίροι που θα συμμετέχουν σε διαδικασίες συλλογής δεδομένων (οργανώσεις, ερευνητές, κλπ.) θα πρέπει να καθοριστούν ώστε οι συμμετοχικές διαδικασίες συλλογής δεδομένων που αφορούν μαθητές, τις οικογένειές τους και τους εκπαιδευτικούς τους, να εντοπιστούν και να χρησιμοποιηθούν.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα πρέπει να συμφωνήσουν σε ένα σχέδιο δράσης με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα σχετικά με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της πολιτικής. Αυτό θα περιλαμβάνει τη συμφωνία της εστίασης σχετικά με την ποσοτική, βασισμένη στις εισροές, συλλογή δεδομένων (π.χ. εφαρμογή προτύπων προσβασιμότητας, στοιχεία για τις δημόσιες συμβάσεις, κ.λπ.) και τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων, τη διερεύνηση θεμάτων διαδικασίας και των αποτελεσμάτων.

(ii) Την ανάγκη για συλλογή διαφόρων τύπων δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με τους σκοπούς παρακολούθησης της πολιτικής

- Τα δεδομένα που περιορίζονται σε απλές ποσοτικές μετρήσεις δεν ενημερώνουν την αξιολόγηση της πολιτικής από μόνα τους. Υπάρχει μία ανάγκη για συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που θα τροφοδοτήσουν τις συζητήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα ή/και τα οφέλη της παροχής προσβάσιμων ΤΠΕ. Τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δεδομένα πρέπει να είναι διαθέσιμα για τις εισροές, καθώς και τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα σε σχέση με τη χρήση των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση.
- Η συλλογή δομημένων πληροφοριών σχετικά με καινοτόμα παραδείγματα που επηρεάζουν τη χρήση των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει ως μια χρήσιμη πηγή έμπνευσης για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και επαγγελματίες.

(iii) Την ανάγκη για συνδυασμένη αναφορά διαφορετικών πηγών μεθόδων συλλογής δεδομένων και πορισμάτων

- Ένα πλαίσιο διαδικασιών συλλογής δεδομένων που να εξετάζει τα δικαιώματα των μαθητών, καθώς και ζητήματα αποτελεσματικότητας του συστήματος, θα πρέπει να αναπτυχθεί προκειμένου να παρακολουθεί τον αντίκτυπο των ΤΠΕΕ για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία.
- Για να επιτευχθεί αυτό, υπάρχει η ανάγκη για ένα συνδυασμένο έλεγχο των συγκεκριμένων δεδομένων που θα συγκεντρωθούν σχετικά με τις ΤΠΕΕ σε άλλους τομείς εθνικής ή/και διεθνούς διαδικασίας συλλογής δεδομένων προκειμένου να αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις συλλογής δεδομένων. Ένα σημείο εκκίνησης είναι ο προσδιορισμός των υφιστάμενων δεδομένων, καθώς και τα κενά και τα σημεία ελλειπών πληροφοριών.
- Υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για τη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο για τη συλλογή διαφόρων τύπων δεδομένων και πληροφοριών με σκοπό την παρακολούθηση της πολιτικής.

Το πλαίσιο παρακολούθησης της πολιτικής ΤΠΕΕ έχει ως στόχο να παρέχει ένα πρακτικό εργαλείο για την εξέταση της μακροχρόνιας συλλογής πληροφοριών που να μπορούν να ενσωματωθούν σε υφιστάμενες ψηφιακές πολιτικές και να ενταχθούν στις ευρύτερες πρωτοβουλίες πολιτικής για τις ΤΠΕ.

Το πλαίσιο βασίζεται σε μια δομή αλληλένδετων και αμοιβαία υποστηριζόμενων στόχων πολιτικής, αντικειμένων και δράσεων:

- *Τους στόχους της πολιτικής ΤΠΕΕ* – που περιγράφουν τις γενικές προθέσεις μιας πολιτικής ΤΠΕΕ.
- *Τους στόχους πολιτικής που πρέπει να τηρούνται* – που αναδεικνύουν τους ειδικούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν σύμφωνα με τους στόχους της πολιτικής. Η συνολική αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της κάθε πολιτικής ΤΠΕΕ θα κριθεί κατά την επίτευξη των δηλωμένων στόχων της πολιτικής.
- *Οι δράσεις πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται* – που περιγράφουν λεπτομερώς τα συγκεκριμένα μέτρα που θα λειτουργήσουν ως μοχλοί και ενδεχομένως να έχουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο όσον αφορά την προώθηση επιθυμητών αλλαγών και εξελίξεων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, οι προσδιορισθείσες δράσεις πολιτικής για την παρακολούθηση έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο που να υποστηρίζει την απλή παρακολούθηση, χρησιμοποιώντας μετρήσεις που δείχνουν το βαθμό ολοκλήρωσης της πολιτικής δράσης – για παράδειγμα: Πλήρης/Μερική/Καμία.

Με τη χρήση ενός απλού μέτρου, ο βαθμός στον οποίο κάθε πολιτική δράση έχει ολοκληρωθεί μπορεί να αξιολογηθεί και να καταγραφεί. Ωστόσο, η διατύπωση και το παράδειγμα μετρικού συστήματος που περιγράφεται εδώ παρατίθενται ως παραδείγματα προς συζήτηση και αναγνωρίζεται ότι οι χώρες μπορούν να έχουν υπάρχοντα μετρικά συστήματα που μπορούν να εφαρμοστούν για τις προτεινόμενες δράσεις πολιτικής.

Το έγγραφο-πλαίσιο περιλαμβάνει ένα απλό πλέγμα που μπορεί να προσαρμοστεί σε διάφορα εθνικά ή περιφερειακά δεδομένα. Για να υποστηρίξει τις συζητήσεις της εκάστοτε χώρας και το αναπτυξιακό έργο στην παρακολούθηση της πολιτικής, το κείμενο στο πλέγμα είναι υλικό χωρίς πνευματική ιδιοκτησία και προορίζεται για τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες ώστε να το αναπτύξουν και να το τροποποιήσουν, όπως απαιτείται για να καλύψουν τις συγκεκριμένες απαιτήσεις της χώρας τους.

Στο δικτυακό τόπο του Οργανισμού, είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικές εκδόσεις του Πλαισίου παρακολούθησης της πολιτικής ΤΠΕΕ σε όλες τις γλώσσες των χωρών μελών του Φορέα με δυνατότητα επεξεργασίας και είναι διαθέσιμες προς μεταφόρτωση και τροποποίηση, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται αναφορά στην αρχική πηγή: <http://www.european-agency.org/agency-projects/ict4i>

ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΠΕΕ

1. Στόχος της πολιτικής των ΤΠΕΕ σε επίπεδο μαθητή: όλοι οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τις ΤΠΕ στη μάθηση τους σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
<p>1.1 Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για την υποστήριξη της συμμετοχής των μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε ενταξιακά πλαίσια</p>	<p>1.1α Υπάρχει μία ευρεία ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία των ΤΠΕ ως εργαλείο για την υποστήριξη της συμμετοχής των μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε ενταξιακά πλαίσια</p> <p>1.1β Έχει διεξαχθεί ανάλυση της τοπικής κατάστασης σχετικά με τη διαθεσιμότητα των κατάλληλων ΤΠΕ και των συναφών πόρων</p> <p>1.1γ Η δυναμική επίδραση των φραγμών στη χρήση των ΤΠΕ (μαθησιακές ανάγκες, φύλο, κοινωνική ή γεωγραφική απομόνωση, και/ή κοινωνικό-οικονομικοί παράγοντες) για τον προσδιορισμό της κατανομής των πόρων των ΤΠΕ στην ενταξιακή εκπαίδευση έχει αξιολογηθεί από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς</p> <p>1.1δ Έχουν εντοπιστεί και συμφωνηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους οι ελάχιστες απαραίτητες προδιαγραφές που δηλώνουν με λεπτομέρεια τη διαθεσιμότητα και την πρόσβαση σε εργαλεία ΤΠΕ</p>
<p>1.2 Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται για να υποστηρίξουν τις εξατομικευμένες προσεγγίσεις μάθησης για τους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε ενταξιακά πλαίσια</p>	<p>1.2α Έχουν αναπτυχθεί δομημένες διαδικασίες ΤΠΕ με σκοπό την «εκτίμηση των αναγκών» που προσδιορίζουν τις λειτουργικές ανάγκες μεμονωμένων μαθητών για συγκεκριμένα εργαλεία ΤΠΕ</p> <p>1.2β Όλοι οι μαθητές έχουν ευκαιρίες για αυτό-αξιολόγηση και διαχείριση των προτιμήσεων τους σχετικά με τη πρόσβαση στις ΤΠΕ και την υποστηρικτική τεχνολογία</p> <p>1.2γ Έχουν εντοπιστεί οι ανάγκες σχετικά με τις ΤΠΕ των μαθητών που απαιτούν πρόσθετη υποστήριξη σε συνεργασία με τους γονείς και/ή κηδεμόνες που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να επικοινωνήσουν τις προτιμήσεις τους</p> <p>1.2δ Οι μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζονται με αναπτυξιακούς τρόπους ώστε να μπορούν, να είναι ικανοί, και στη συνέχεια με αυτοπεποίθηση χρήστες των ΤΠΕ</p> <p>1.2ε Η χρήση των ΤΠΕ είναι γραμμένη σε κάθε εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή παρόμοιο έγγραφο προγραμματισμού για τους μαθητές που έχουν εξατομικευμένο πρόγραμμα.</p>
<p>1.3 Οι εμπειρίες των μαθητών σχετικά με τη διαθεσιμότητα των γενικών και εξειδικευμένων ΤΠΕ στο σχολείο, το σπίτι και κατά τη μετάβαση σε άλλους τομείς της εκπαίδευσης είναι απρόσκοπη, χωρίς κενά ή διαφορετικά επίπεδα παροχής</p>	<p>1.3α Οι ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης ενός ατόμου είναι διαθέσιμες μέσα στα σχολεία και είναι διαθέσιμες/μπορούν να μεταφερθούν σε διαφορετικά σπίτια, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και δια βίου μάθησης πλαίσια</p> <p>1.3β Έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί ΤΠΕ προγράμματα μετάβασης με σκοπό να υποστηρίξουν τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων ΤΠΕ στις μεταβάσεις μεταξύ εκπαιδευτικών πλαισίων</p> <p>1.3γ Έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί μηχανισμοί για τη διατομακή συνεργασία και εργασίες με σκοπό τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβαση στις ΤΠΕ σε όλα τα σπίτια, κοινωνικά και εκπαιδευτικά πλαίσια</p>

2. Στόχος της πολιτικής των ΤΠΕΕ σε επίπεδο εκπαιδευτικού/τάξης: όλοι οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τις ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
2.1 Τα εμπόδια που δημιουργούν οι ανιλήψεις των εκπαιδευτικών στη χρήση της τεχνολογίας και/ή στην ενταξιακή εκπαίδευση έχουν αναγνωριστεί και ανιμετωπιστεί μέσω της κατάλληλης κατάρτισης	2.1α Όλοι οι εκπαιδευτικοί και οι επαγγελματίες που τους υποστηρίζουν εμπλέκονται στον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων σχετικά με την ανάπτυξη ικανοτήτων στις ΤΠΕΕ, συμπεριλαμβανομένων της αναγνώρισης των επαγγελματικών προτύπων, των προτεραιοτήτων της κατάρτισης και τους αποτελεσματικούς μηχανισμούς στήριξης 2.1β Έχει αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κατάρτισης στις ΤΠΕΕ για όλους τους εκπαιδευτικούς που καλύπτει την αρχική εκπαίδευση, καθώς και τα προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης 2.1γ Εντός κάθε προγράμματος κατάρτισης, υπάρχουν συνεκτικές συνδέσεις μεταξύ της ειδικής κατάρτισης στη χρήση των ΤΠΕ και ΥΤ και της γενικής κατάρτισης στην ενταξιακή εκπαίδευση 2.1δ Έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί εργαλεία για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της κατάρτισης σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη
2.2 Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζονται αποτελεσματικά στη γενική χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης, καθώς και στην ειδική χρήση της ΥΤ	2.2α Είναι διαθέσιμη ειδική κατάρτιση για όλους τους εκπαιδευτικούς στη χρήση μαθητή-κεντρικών μεθόδων διδασκαλίας που υποστηρίζονται από τις ΤΠΕ 2.2β Είναι διαθέσιμη ειδική κατάρτιση για όλους τους εκπαιδευτικούς με σκοπό τη μεγιστοποίηση της χρήσης των προσβάσιμων χαρακτηριστικών στα βασικά εργαλεία ΤΠΕ 2.2γ Υπάρχουν διαθέσιμα κατάλληλα υλικά για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης 2.2δ Υπάρχουν διαθέσιμα τεχνολογικά εργαλεία για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση των μαθησιακών προσεγγίσεων
2.3 Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζονται αποτελεσματικά στη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο για την εξατομικευμένη μάθηση στα ενταξιακά πλαίσια	2.3α Είναι διαθέσιμη ειδική εκπαίδευση για όλους τους εκπαιδευτικούς ώστε να μπορούν να εντοπίζουν τις προτιμήσεις των μαθητών σχετικά με τις ΤΠΕ και στη συνέχεια να μπορούν να υποστηρίξουν τους μαθητές στην αυτό-αξιολόγηση και στην αυτό-πραγματοποίηση των προτιμήσεων τους στη πρόσβαση στις ΤΠΕ 2.3β Είναι διαθέσιμη ειδική εκπαίδευση για όλους τους εκπαιδευτικούς για την υιοθέτηση εξατομικευμένων μαθησιακών προσεγγίσεων που υποστηρίζονται από τη χρήση των ΤΠΕ 2.3γ Είναι διαθέσιμα κατάλληλα διδακτικά υλικά για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών κατά τη χρήση των εξατομικευμένων μαθησιακών προσεγγίσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ

3. Στόχος της πολιτικής ΤΠΕΕ σε σχολικό επίπεδο: όλα τα σχολεία είναι σε θέση να εφαρμόσουν και να διατηρήσουν μία αποτελεσματική, βιώσιμη ΤΠΕ υποδομή	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
3.1 Τα σχολεία έχουν πρόσβαση σε μία αποτελεσματική και βιώσιμη ΤΠΕ υποδομή	<p>3.1α Όλα τα σχολεία έχουν πολιτικές και στρατηγικά σχέδια δράσης που βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με την εθνική πολιτική για τις ΤΠΕΕ</p> <p>3.1β Όλα τα σχολεία καταγράφουν τα βασικά σημεία αναφοράς και στη συνέχεια παρακολουθούν τη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη όλων των μαθητών</p> <p>3.1γ Όλα τα στρατηγικά σχέδια δράσης για τις ΤΠΕΕ χρηματοδοτούνται επαρκώς μέσω αναγνωρισμένων περιφερειακών ή εθνικών μηχανισμών</p> <p>3.1δ Όλα τα σχολεία ακολουθούν αναγνωρισμένα ελάχιστα πρότυπα για την προσβασιμότητα στις ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας στον παγκόσμιο ιστό, την ηλεκτρονική ασφάλεια του μαθητή και το περιεχόμενο ανοιχτής πρόσβασης</p>
3.2 Δίνεται η δυνατότητα στα σχολεία και σε όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται σε αυτά να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ προκειμένου να διευρύνουν τη συμμετοχή και να αυξήσουν τις μαθησιακές ευκαιρίες των μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	<p>3.2α Όλα τα σχολεία έχουν πρόσβαση και αξιοποιούν τις υποστηρικτικές διεπιστημονικές δομές για τις ΤΠΕΕ</p> <p>3.2β Όλα τα σχολεία έχουν πρόσβαση σε διαφορετικές μορφές του ψηφιακού αναλυτικού προγράμματος, του περιεχομένου και των υλικών τα οποία μπορούν να τροποποιηθούν για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις συγκεκριμένων μαθησιακών καταστάσεων</p> <p>3.2γ Όλες οι σχολικές ομάδες υποστηρίζονται ώστε να αναπτύξουν τα δικά τους προσβάσιμα ψηφιακά αναλυτικά προγράμματα τα οποία παρέχουν: φυσική πρόσβαση· αισθητηριακή πρόσβαση· γνωστική πρόσβαση για μαθητές με ένα ευρύ φάσμα αναγκών</p> <p>3.2δ Σε όλες τις σχολικές ομάδες παρέχονται σαφείς και συνεκτικές οδηγίες σχετικά με το πως να διασφαλίσουν ότι οι τυποποιημένες, υψηλού επιπέδου διαδικασίες αξιολόγησης (όπως οι επίσημες εξετάσεις) μπορούν να γίνουν περισσότερο ενταξιακές μέσω της χρήσης των ΤΠΕ</p>
3.3 Δίνεται η δυνατότητα στους διευθυντές των σχολείων να προωθήσουν τη χρήση των ΤΠΕ για την υποστήριξη της μάθησης σε ενταξιακά εκπαιδευτικά πλαίσια	<p>3.3α Όλοι οι διευθυντές των σχολείων υποστηρίζονται ώστε να κατανοήσουν το ρόλο τους στην ενταξιακή εκπαίδευση και στο να αντιμετωπίζουν τη διαφορετικότητα στην τάξη όχι ως πρόβλημα αλλά ως ευκαιρία για μάθηση</p> <p>3.3β Όλοι οι διευθυντές έχουν πρόσβαση σε διεπιστημονική υποστήριξη για τη θέσπιση ενός οράματος για και τη διαχείριση της διαδικασίας χρήσης των ΤΠΕ για την υποστήριξη της ενταξιακής εκπαίδευσης</p>

4. Στόχος της πολιτικής ΤΠΕΕ σε περιφερειακό/εθνικό επίπεδο: η υποδομή ΤΠΕ σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο είναι σε θέση να υποστηρίξει αποτελεσματικά το έργο όλων των σχολείων και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
<p>4.1 Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν τις ΤΠΕΕ ως ένα μέσο για τη διεύρυνση της συμμετοχής και την αύξηση των εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες</p>	<p>4.1α Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα των ΤΠΕ και της ενταξιακής εκπαίδευσης βλέπουν την πρόσβαση σε κατάλληλες ΤΠΕ και ΥΤ ως ένα ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων</p> <p>4.1β Όλοι οι ενδιαφερόμενοι καταλαβαίνουν ότι οι προσβάσιμες ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διευρύνουν τη συμμετοχή και την αύξηση των εκπαιδευτικών ευκαιριών για τους μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες</p> <p>4.1γ Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης που έχουν ως ρητό στόχο να αναπτύξουν θετικές στάσεις απέναντι στην αναπηρία, τις μαθησιακές δυσκολίες και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί σε συνεργασία με τους φορείς χάραξης πολιτικής και όλους τους βασικούς ενδιαφερόμενους στο οικοσύστημα ΤΠΕΕ</p> <p>4.1δ Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τη προστιθέμενη αξία των ΤΠΕ για τη μάθηση και τις ευρύτερες κοινωνικές παροχές των προσβάσιμων ΤΠΕ όσον αφορά τις καλύτερες υποδομές για όλους τους μαθητές, όχι μόνο αυτούς με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί</p> <p>4.1ε Παρέχονται σαφείς και εκτενείς πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα σε προσβάσιμες ΤΠΕ με σκοπό την ανταπόκριση σε συγκεκριμένες μαθησιακές ανάγκες σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης</p> <p>4.1ζ Υπάρχει μία κοινή προσέγγιση που χρησιμοποιεί την ίδια γλώσσα και βασίζεται στη συναίνεση γύρω από τις έννοιες των ΤΠΕΕ για όλους τους ενδιαφερόμενους</p> <p>4.1η Υπάρχει μία κοινή αντίληψη μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων μερών όσον αφορά τα απαιτούμενα στοιχεία για μία αποτελεσματική υποδομή ΤΠΕΕ</p>
<p>4.2 Υπάρχει μία συμφωνημένη διατομεακή πολιτική ΤΠΕΕ σε εθνικό επίπεδο</p>	<p>4.2α Έχουν διεξαχθεί έλεγχοι σε εθνικό και τοπικό επίπεδο για τον εντοπισμό των τομέων προτεραιότητας για την αναπτυξιακή πολιτική και την ανάπτυξη ικανοτήτων</p> <p>4.2β Υπάρχει μία συμφωνία μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής, ερευνητών, επαγγελματιών της εκπαίδευσης και των χρηστών σχετικά με τον ορισμό των βασικών εννοιών (όπως οι προσβάσιμες ΤΠΕ ή η ενταξιακή εκπαίδευση) που αξιοποιούνται στο πλαίσιο κάθε πολιτικής ΤΠΕΕ</p> <p>4.2γ Υπάρχουν εγκατεστημένοι μηχανισμοί για τους μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τους γονείς τους και την ομάδα των εκπροσώπων τους ώστε να συνεισφέρουν στο διάλογο σχετικά με την πολιτική σε τοπικά, περιφερειακά και εθνικά επίπεδα</p> <p>4.2δ Έχει αναπτυχθεί μια διατομεακή πολιτική ΤΠΕΕ η οποία καλύπτει: τους ρόλους και τις ευθύνες, τις δομές παροχής και υποστήριξης, τις προσεγγίσεις του καθολικού σχεδιασμού, τις</p>

4. Στόχος της πολιτικής ΤΠΕΕ σε περιφερειακό/εθνικό επίπεδο: η υποδομή ΤΠΕ σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο είναι σε θέση να υποστηρίξει αποτελεσματικά το έργο όλων των σχολείων και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
	<p>κατευθυντήριες γραμμές της λειτουργικότητας, τα πρότυπα σχετικά με την πρόσβαση και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις δημόσιες συμβάσεις</p> <p>4.2ε Όλοι οι στόχοι και οι δραστηριότητες των ΤΠΕΕ αντικατοπτρίζονται σε άλλες οδηγίες της πολιτικής (για τη γενική εκπαίδευση, την ενταξιακή εκπαίδευση και τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση) και το περιεχόμενο της πολιτικής διασταυρώνεται με όλες τις άλλες σχετικές πολιτικές προκειμένου να διασφαλιστεί μία συνεκτική εφαρμογή της πολιτικής</p> <p>4.2ζ Έχει αναπτυχθεί και εφαρμοστεί μία στρατηγική που να επικοινωνεί αποτελεσματικά την πολιτική σχετικά με τις ΤΠΕ σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς</p> <p>4.2η Τα συστήματα λογοδοσίας – συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων για τη συστηματική αξιολόγηση του αντίκτυπου της πολιτικής-που συνδέονται με την πολιτική σχετικά με τις ΤΠΕ για την ένταξη έχουν συζητηθεί και συμφωνηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς</p> <p>4.2θ Οι αρχές και οι απαιτήσεις για την εφαρμογή των προτύπων προσβασιμότητας έχουν προωθηθεί στο οικοσύστημα των προμηθευτών των ΤΠΕΕ</p> <p>4.2ι Οι ελάχιστες προδιαγραφές για την παροχή των εργαλείων προσβασιμότητας ΤΠΕ σε όλους τους εκπαιδευτικούς τομείς έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο της πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ</p> <p>4.2κ Έχει αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο μία συμφωνία -πλαίσιο σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις η οποία καθοδηγείται από τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού</p> <p>4.2λ Έχει συσταθεί και προωθηθεί μία εθνική βάση δεδομένων σχετικά με τις δυνατότητες εφοδιασμού προσβάσιμων ΤΠΕ (προϊόντα, διαπιστευμένοι προμηθευτές, κ.λπ.)</p> <p>4.2μ Όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών που είναι υπεύθυνοι για την παροχή εκπαιδευτικών και/ή σχετικών με τις ΤΠΕ υπηρεσιών έχουν επίγνωση των ευθυνών τους και ενεργούν σε συμμόρφωση με τη πολιτική σχετικά με τις ΤΠΕΕ</p>
4.3 Υπάρχει μία αποτελεσματική υποδομή ΤΠΕΕ σε όλα τα εκπαιδευτικά, σπιτικά και κοινωνικά πλαίσια	<p>4.3α Υπάρχει μία αδιάλειπτη παροχή προσβάσιμων ΤΠΕ σε όλους τους εκπαιδευτικούς τομείς καθώς και στο σπίτι όταν μία ΥΤ είναι διαθέσιμη σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο πρέπει να είναι διαθέσιμη και στο σπίτι, καθώς και κατά τη μετάβαση σε άλλους εκπαιδευτικούς τομείς</p> <p>4.3β Έχει καθιερωθεί σε όλα τα εκπαιδευτικά πλαίσια μια αποτελεσματική ΤΠΕ υποδομή – που ενσωματώνει τις εκτιμήσεις αναγκών, την προμήθεια, την εγκατάσταση, τη συντήρηση, την εκπαίδευση και την υποστήριξη – που προωθεί την καινοτομία στην ενταξιακή εκπαίδευση σε οργανωτικό επίπεδο</p> <p>4.3γ Το γενικό πλαίσιο για την παροχή των ΤΠΕΕ είναι κατάλληλο για τη σκοπούμενη χρήση, προσιτό και βιώσιμο μακροπρόθεσμα</p> <p>4.3δ Όλα τα σχολεία ακολουθούν μία συμφωνημένη προσέγγιση</p>

4. Στόχος της πολιτικής ΤΠΕΕ σε περιφερειακό/εθνικό επίπεδο: η υποδομή ΤΠΕ σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο είναι σε θέση να υποστηρίξει αποτελεσματικά το έργο όλων των σχολείων και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
	<p>στην εφαρμογή των προτύπων πρόσβασης και τις κατευθυντήριες γραμμές για τις δημόσιες συμβάσεις</p> <p>4.3ε Έχουν εδραιωθεί επίσημοι σύνδεσμοι έχουν συσταθεί μεταξύ της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και της κατάρτισης των βιβλιοθηκονόμων των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του προσωπικού για την ενημέρωση των παρόχων ΤΠΕ των επαγγελματιών ΤΠ, των επαγγελματιών και υπευθύνων του διαδικτύου των διαχειριστών και του προσωπικού υποστήριξης ΥΤ ώστε να εξασφαλιστεί μία κοινή προσέγγιση, η οποία να χρησιμοποιεί την ίδια γλώσσα και τις ίδιες έννοιες</p> <p>4.3ζ Παρέχεται κατάρτιση σε όλους τους επαγγελματίες εκπαιδευτές που συμμετέχουν στο οικοσύστημα πάνω στη χρήση των ΤΠΕ γενικά και των προσβάσιμων ΤΠΕ ειδικότερα</p> <p>4.3η Κατάρτιση πάνω στη χρήση προσβάσιμων ΤΠΕΕ για γονείς, οικογένειες, φροντιστές ή εκπροσώπους των μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παράλληλα με την κατάρτιση που παρέχεται στους εκπαιδευτικούς</p> <p>4.3θ Έμπειροι χρήστες προσβάσιμων ΤΠΕ έχουν υποστηριχθεί ώστε να λειτουργούν ως πρότυπα καλής πρακτικής για άλλους εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες των ΤΠΕ</p> <p>4.3ι Έχει υποστηριχθεί η εκτεταμένη πρόσβαση σε ευρύτερες εκπαιδευτικές πηγές (όπως είναι οι βιβλιοθήκες), ευκαιρίες μάθησης εξ αποστάσεως, ενταξιακά εργαλεία μάθησης, περιεχόμενο και υποστήριξη για τους εκπαιδευόμενους, τις οικογένειες τους και τους εκπροσώπους τους σε όλες τις επίσημες και ανεπίσημες μαθησιακές καταστάσεις</p> <p>4.3κ Έχουν υποστηριχθεί οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο για την προώθηση της ανάπτυξης των ΤΠΕΕ</p>
<p>4.4 Υπάρχει αποτελεσματικός και συνεχής διάλογος και διαβουλεύσεις όπου εμπλέκονται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του οικοσυστήματος ΤΠΕ για την έναρξη</p>	<p>4.4α Έχει εδραιωθεί ένας συνεχής ενεργός διάλογος και διαβούλευση ανάμεσα στους κύριους ενδιαφερόμενους: μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τους γονείς τους, τις οικογένειες και τους δικηγόρους, καθώς και εκπροσώπους από την κοινότητα των πολιτών και το οικοσύστημα των ΤΠΕΕ</p> <p>4.4β Οι μηχανισμοί για μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν εδραιωθεί ώστε να ακούγονται οι φωνές τους σε όλα τα εκπαιδευτικά πλαίσια</p> <p>4.4γ Οι ατομικές και συλλογικές ευθύνες των ενδιαφερόμενων μερών είναι ξεκάθαρες και έχουν γνωστοποιηθεί με ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο</p> <p>4.4δ Είναι διαθέσιμη η υποστήριξη για όλες τις πρωτοβουλίες που έχουν ξεκινήσει τα ενδιαφερόμενα μέρη με σκοπό την προώθηση της κατανομής των πόρων της υποστηρικτικής τεχνολογίας για διαφορετικές ομάδες τελικών χρηστών πρόσβαση σε ευκαιρίες ανεπίσημης μάθησης σε κοινοτική βάση αυξημένη πρόσβαση σε δημόσιες πηγές μάθησης και εξ αποστάσεως ευκαιρίες μάθησης</p> <p>4.4ε Τα σχολεία έχουν υποστηριχθεί ούτως ώστε να είναι</p>

4. Στόχος της πολιτικής ΤΠΕΕ σε περιφερειακό/εθνικό επίπεδο: η υποδομή ΤΠΕ σε εθνικό ή/και περιφερειακό επίπεδο είναι σε θέση να υποστηρίξει αποτελεσματικά το έργο όλων των σχολείων και των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ενταξιακά πλαίσια	
Οι στόχοι της πολιτικής που πρέπει να πληρούνται	Οι δραστηριότητες της πολιτικής που πρέπει να παρακολουθούνται σε σχέση με το βαθμό στον οποίο ...
	καινοτόμα κατά τη χρήση της τεχνολογίας με σκοπό την υποστήριξη της επικοινωνίας ανάμεσα σε διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της ενταξιακής εκπαίδευσης
4.5 Υπάρχει υποστήριξη των πρωτοβουλιών έρευνας και ανάπτυξης που υιοθετούν προσεγγίσεις «που εμπλέκουν το χρήστη» καθώς και προσεγγίσεις «που έχουν ως επίκεντρο τον χρήστη» και οδηγούν σε νέα προσβάσιμα ΤΠΕ εργαλεία τα οποία είναι κατάλληλα για όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	<p>4.5α Σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, έχει αναπτυχθεί μία ολοκληρωμένη έρευνα και ανάπτυξη ενός προγράμματος που λαμβάνει υπόψη όλες τις πτυχές της πολιτικής σχετικά με τις ΤΠΕΕ και τις επιπτώσεις της μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα</p> <p>4.5β Έχει διασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση από εθνικές και/ή διεθνείς πηγές με σκοπό την υποστήριξη του ερευνητικού προγράμματος</p> <p>4.5γ Έχουν εντοπιστεί οι ελάχιστες προδιαγραφές για την πρόσβαση σε οικονομική υποστήριξη για την έρευνα – συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για προσεγγίσεις «που εμπλέκουν το χρήστη» και της ανάγκης για έρευνα που θα επικεντρωθεί στην εξέλιξη της τεχνολογίας και την εφαρμογή της στην προσωποποιημένη μάθηση στο πλαίσιο της ενταξιακής εκπαίδευσης</p> <p>4.5δ Έχουν εμπλακεί ενεργά στην ερευνητική κοινότητα οι βασικοί εταίροι στην έρευνα και την ανάπτυξη – εκπρόσωποι από τη βιομηχανία και την κοινότητα</p> <p>4.5ε Οι ερευνητικές πρωτοβουλίες λαμβάνουν υπόψη τα μαθησιακά πλαίσια δια βίου μάθησης και δεν επικεντρώνονται αποκλειστικά στα σχολεία</p> <p>4.5ζ Έχουν εδραιωθεί κέντρα ανοιχτής πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων/γνώσεων σχετικά με τις ερευνητικές πρωτοβουλίες, τα ευρημάτα και τα αποτελεσμάτα σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια</p>

Secretariat:

secretariat@european-agency.org

Brussels Office:

brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

